

KSK

PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA
WOJEWÓDZKA W BIAŁYMSTOKU

101991

ZAGADKI

w 22 rodzajach i 620 przykładach.

Zebrał, uzupełnił i do wymagań pedagogiki
zastosował

STEFAN ZALESKI.

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM SKŁADNICY PEDAGOGICZNEJ.
1916

Stawiecki Jerzy
KL. 11. E

793.7

PRZEDMOWA.

Któżby nie uważał odgadywania zagadek za przyjemną rozrywkę umysłową? Dla dziecka, młodzieńca, a nawet dla starszego człowieka — bez względu na sferę jego pochodzenia — zagadka jest zawsze miłym zjawiskiem wśród szarzyzny zajęć powszednich, przyjemnym urozmaiceniem zwykłego pokarmu duchowego, nigdy nie zawodzącym środkiem do zabawienia bądź samego siebie, bądź całego towarzystwa.

Gdy matka w domu lub nauczyciel w szkole odzwie się: »Dzieci, słuchajcie, powiem wam zagadkę!« — to niema dziecka, któreby w tej chwili nie prze-rwało wesołej rozmowy, nie porzuciło miłej zabawy.

»Odyniec zaspakajał życzenia dziecięce... układał szarady, zagadki. Bawiłyśmy się przecudnie«, — pisze Jadwiga Chrząszczewska we wspomnieniach swoich o autorze »Felicyty«. Widać z tego, że i w latach dawniejszych zagadki miały dla dzieci ten sam, co dziś, urok.

Czy tylko dla dzieci? Znałem starsze, poważne osoby, które po nadejściu z poczty, czy z księgarni nowego numeru czasopisma ilustrowanego rozcinały przedewszystkiem końcowe karty, aby jak najprędzej dostać się do rebusów i łamigłówek, nad którymi następnie całemi godzinami suszyły sobie głowę.

Ale zagadki mają jeszcze inne, o wiele ważniejsze znaczenie: oto ćwiczą one zdolność wnioskowa-

nia, czem przyczyniają się kapitalnie do wyrobienia bystrości umysłowej, tak potrzebnej każdemu w dzisiejszych trudnych warunkach bytu.

Łącząc tedy w praktyczny sposób przyjemne z pożytecznym, należą zagadki do znakomitych środków dydaktycznych. Niema też dziś w krajach oświeconych czytanki szkolnej, począwszy od elementarza, w której nie umieszczonoby pewnej liczby zagadek. Z tych samych zapewne pobudek wielu wybitnych poetów, począwszy od starożytnego Sofoklesa, nie wahało się obok wielkich i genialnych utworów swoich zrobić miejsce także drobnej i niepokażnej zagadce. Zwłaszcza Schiller, T. Körner, Fr. Rückert, J. P. Hebel, Schleiermacher i inni poświęcili szczególną uwagę temu rodzajowi poezji, składając w ten sposób razem z Goethem dowód, że Niemcy byli i są rzeczywiście narodem pedagogów.

Zagadka ze stanowiska dydaktycznego jest niczem innym, jak pytaniem w różnej formie wyrażonem a tak skonstruowanem, że z podanych w niem pewnych cech jakiegoś przedmiotu mamy domyśleć się reszty jego znamion. Pamiętać jednak trzeba, aby nie zadawać takich zagadek, których przedmiot lub jego znamiona przechodziłyby zakres wyobrażeń dziecka. Należy więc rozpoczynać zawsze od najłatwiejszych zagadek, a nadto za każdym razem trzeba się przekonać, czy dziecko wie, o co się rozchodzi. Częstość bowiem zdarza się, że nawet starsze dzieci, otrzymawszy do rozwiązania bardzo łatwą zagadkę, nie wiedzą, czego się od nich żąda.

Małym dzieciom można zadawać zwykle pytania. Będą one miały dla nich także urok zagadek. N. p.:

- 1) Które zwierzę woła : hau, hau ? — miau ? itd.
- 2) Co je krowa ? — konik ? — myszka ? itd.
- 3) Co jest białe ? — czarne ? — czerwone ? itd.

4) Co jest słodkie ? — kwaśne ? — gorzkie ? itd.

Po takim przygotowaniu umysłu można zadawać zagadki, połączone z zabawą towarzyską. Jedno dziecko wychodzi do drugiego pokoju w roli »wieszczka«, inne zaś tymczasem wybierają z pośród rzeczy, znajdujących się w pokoju, przedmiot zagadki n. p. szafę. Na dany znak wraca »wieszczek« z drugiego pokoju i pyta o najważniejsze cechy nieznanego sobie przedmiotu co do kształtu, materiału i użyteczności :

1) Jaka jest ta rzecz ? (Odp. : Duża i czworograniasta).

2) Z czego zrobiona jest ta rzecz ? (Odp. : Z desek).

3) Do czego służy ta rzecz ? (Odp. : Do przechowywania sukien, bielizny lub książek).

Gdy »wieszczek« trafnie odgadnie, idzie na swoje miejsce, a w nagrodę dobrego wywiązania się z zadania naznacza po sobie następcę, w przeciwnym razie wśród śmiechu zgromadzonych wraca do drugiego pokoju, by ponowić nieudaną próbę.

Używając tej książki, trzeba dobierać zagadki do stopnia rozwoju umysłowego dzieci i nie przeciążać ich ani ilością zagadek, ani zbyt długim ślęceniem nad niemi, gdyż i najprzejmniejsza potrawa może doprowadzić do wstrętu, gdy się nią kto przesyci. Dziecię traktuje zwykle zabawkę jak orzech, w którego wnętrzu mieści się smaczne ziarneczko. Ale gdy natrafi na zbyt twardą skorupę, rzuci orzech, rezygnując częstokroć na dłuższy czas ze smacznej jego zawartości.

Należy też pamiętać o przeplataniu i urozmaicaniu tej rozrywki umysłowej różnemi rodzajami zagadek, których w tym zbiorze jest 22. (Kilka z tych rodzajów pojawia się tu po raz pierwszy).

Do towarzyskiej zabawy nadają się szczególnie te zagadki, na które może być łatwa, szybka i krótka

odpowiedź, więc przedewszystkiem domyślniki, anagramy, palindromy, kalembury, synonimy, homonimy i porównania, także niektóre zagadki, podchwytniki i pytania praktyczne.

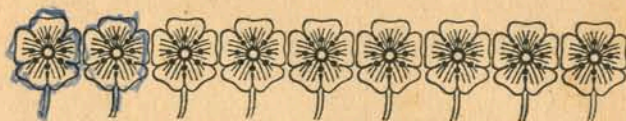
Także w szkole ludowej zagadki mogą być z wielkim pożytkiem zadawane: 1) jako ćwiczenie uwagi, domyślności, wytrwałości w myśleniu, oraz współzawodnictwa u ospałych dzieci, 2) jako uzupełniające objaśnienie przy tak zwanej koncentracji nauki^{*)}, 3) jako nagroda za pilność lub zachętą do niej na przyszłość, 4) jako ożywienie umysłu po męczącej nauce zwłaszcza wśród letnich upałów, 5) jako przyjemne wypełnienie czasu w razie niespodziewanego krótkiego zastępstwa, wreszcie 6) jako skuteczny środek do natychmiastowego uspokojenia dzieci wrzaskliwych lub chwilowo rozswawolonych.

Zagadki nie cieszą się u nas tem uznaniem, na jakie zasługują w szkole, w wychowaniu przedszkolnem i w literaturze. Spodziewać się jednak należy, że i nasze społeczeństwo, przekonawszy się nareszcie, jak małe stosunkowo wyniki wydaje nasz nowoczesny »scholastyizm« z wszystkimi swojemi metodami urzędowemi, oprze rozwój umysłu dziecka na innych, rozumniejszych podstawach, a wtenczas i ten odwieczny, a tak zawsze skuteczny środek ludowy do ćwiczenia myśli — z a g a d k a, znajdzie poczestniejsze miejsce w rządzie nowych środków wychowawczych.

W Krakowie, 1 lipca 1915.

Wydawca.

*) Gdy dzieci mają czytać lub już przeczytały w książce ustęp treści rzeczowej, to stosownie dobrana zagadka, dotycząca tego przedmiotu, będzie pożytecznem uzupełnieniem, a przytem miłym urozmaiceniem suchego zwykle opisu.

ZAGADKI.

CZĘŚĆ I.

1. Po stawie pływa,
Kaczka się nazywa.
2. Ma rogi na głowie,
A krowa się zowie.
3. Chodzi i bije,
Jednak nie żyje.
4. Świecę trzyma,
A rąk nie ma.
5. Z myśliwym poluje
I domu pilnuje.
6. Pieje, gdy dnieje
I budzi ludzi.
7. Nafta, knot i szkło na wierzchu,
Jasno świeci się o zmierzchu.
8. Pięć woreczków na kształt walców
Do schowania w zimie palców

9. Ma pazurki, mocno drapie,
Szczury płoszy, myszki łapie.
10. Wierny, jak pies, jak wół wielki,
Ma żelazne pantofelki.
11. Gdy głodny, ryczy, a chodzi powoli,
Wozi ciężary, ciągnie pług po roli.
12. Ciągnie wóz, jak koń, ma uszy olbrzymie,
Leniwym chłopcom jego dają imię.
13. Jak śnieg biały, jak miód słodki,
Różne z niego są łakotki.
14. Lata i kuka,
Gąsienic szuka.
15. Ptaszek czarno-biały, ulubieniec dzieciak,
Robi on gniazdeczko pod dachami chatek.
16. Dusi owce, w las ucieka,
Z głodu czasem zje człowieka.
17. Co to za zwierz, co włos miękki
Daje dzieciom na sukienki?
18. Pływa, skacze, do wody ucieka,
Gdy rzegoce, słychać ją z daleka.
19. Lata w nocy cicho, zdradnie,
Ptaszki dusi, gdzie dopadnie.
20. Często się nadyma, wtedy chodzi szumny,
Ma piękne korale i z tego jest dumny.
21. Jegomość rogaty, choć mały, jak figa,
Lecz panem jest chaty i zawsze ją dźwiga.
22. Nie jest ptakiem, choć skrzydła posiada,
W dzień spi, wieczorem do lampy wpada.

23. Ze skóry uszyty do miary.
Połatany, gdy jest stary.
24. Siedzi na koźle, z bicz trzaska,
Za nim toczy się kolaska.
25. Trzy litery w jednym rzędzie,
A wiele drzew dzikich będzie.
26. Jestem wszystkim dobrze znana,
Potrzebujesz mię co rana,
Jestem brudna, albo czysta,
Nawet jak lza przezroczysta.
27. Nad nami w górze wysoko
Błyszczą wielkie, jasne oko.
Rychło wieczór idzie spać,
Bo wczas rano musi wstać.
28. Rządzi w domu, rozkazuje,
Dzieci żywi, pielęgnuje;
Dziatki za to ją kochają,
Za anioła uważają.
29. Nie jest to mioteczek, przecie ciągle puka,
A kto go chce znaleźć, niech go w sobie szuka.
Gdy człowiek źle robi, to gwałtownie bije,
A póki uderza, póty człowiek żyje.
30. Z igiełkami zwierzę żyje,
Ale niemi nic nie szyje,
Gdy je kiedy kto napada,
Wnet się całe w kłębek składa.
31. Jest bogata pani,
Wiele sukien na niej.
Kto jej suknie bierze,
Ten popłacze szczerze.

32. Dzieci na mnie siadać lubią,
I krówki mię w lecie skubią,
Później mię kosą ścinają
I koniom mię w zimie dają.

CZEŚĆ II.

33. Szyjkę mam kręconą, a na wierzchu kurek,
Służę do robienia w drzewie małych dziurek.
34. Ni ja żabka, ni ja rak,
Pływam w wodzie tak i siak,
Piękna na mnie błyszczą łuska,
Każda z nas się w wodzie pluska.
35. Jestem żółte, bardzo rzadkie,
Robią ze mnie pieniądz drogi
I pierścionki śliczne, gładkie;
Nie posiada mnie ubogi.
36. Jestem wielkim pustelnikiem,
Nie rozmawiam nigdy z nikim;
Noszę się w czarnej żałobie,
Za pokutę mieszkam w grobie.
37. Z drzewa bywa wystrugana
Różnej formy, miary,
Młody ma ją dla zabawy,
Do podpory stary.
38. Jest to sprzęt domowy, we dnie nie ceniony,
W wieczór o nim myślisz, gdyś śpiący, strudzony.
39. Mam dwie rączki, długie nóżki,
W nich dwa uszka na paluszki,
Całość dzielę w lot na części,
Krawcowi służę najczęściej.

40. Gdy się pali, to nie czekam,
Lecz od ognia wnet uciekam.
Jestem szary, jestem długi,
W górę lecę, znaczę smugi.
41. Lubią chwycić mię dziateczki,
Bo mam zwykle kształt gwiazdeczki,
Zawsze biały, zimny bywam,
Ale w ciepłe się rozpląwam.
42. Kiedy na wiosnę słońeczko przygrzewa,
Każde z nas sute ubranie przywdziewa,
A kiedy w zimie mróz srogi się szarzy,
Nadzy, obdarci stoim bez odzieży.
43. Nie ptak jestem, a mam skrzydła, jak ptaki,
Nie słoń jestem, a trąbkę mam przecie;
Lubię bujać, gdzie kwitną róż krzaki.
Jak się zowie? Czy łatwo zgadniecie?
44. Bez nóg skacze wybornie, a bez skrzydeł leci,
Jest miłą towarzyszką dla wesołych dzieci.
Niekiedy się różnemi barwy przyozdabia,
Rozgrzewa żwawym ruchem i zręczność wy-
[rabia.
45. Jestem sobie pani z brodą,
Siwy włos mam, choć-em młoda,
Szkodę robię na zagonie,
Lecz mnie nie bij, bo się bronie!
46. Po kątach na zdobycz czatuję,
Bez strzelby na zdobycz poluję,
Szeroko rozpinam swe sieci
I zjadam łup, który w nie wleci.
47. Wisi wielka lampa, »świeci« w górze jasno,
Wtedy daje światło, gdy inne pogasną.

48. Wzięta z lasu, na niej świeczki,
Pod świeczkami zabaweczki.
Grzeczne dziatki ją dostają,
Wielką też z niej radość mają.
49. Brzydkam, brudnam, w błocie siadam,
I najbrzydsze rzeczy zjadam,
Lecz smakuję wszystkim bardzo,
Dzieci także mną nie gardzą.
50. Myję się wodą przejrzystą,
Jestem piękna, schludna, czystą,
Lecz kto mnie je, spluć musi,
A czasem się przy tem krztusi.
51. Jest to owoc z tego drzewa,
Co najwcześniej tu dojrzewa,
Czasem kwaśny, słodki czasem,
Rośnie nieraz całym lasem.
52. A to mi panicz dziwnej postaci!
Żyje bez głowy, więc jej nie traci.
Nosi kapelusz przestrony srodze
I stoi w lesie na jednej nodze.
Cieniste lasy lubi najlepiej
I swoim ciałem ludzi wciąż krzepi.
Jednych potrawą smaczną częstuje,
A drugich zamiast pokrzepić — truje.
53. Pływa w wodzie, jak ryba,
Dziwnym głosem się odzywa,
Zjada ślimaczki i robaczki,
A sama bywa łupem kaczki.
54. Nie zwierz, nie roślina,
Nie kwiat, nie drzewina.
W całym znane świecie,
Co dzień kosztujecie,

- W mięsie, czy w rosole,
Bo stoi na stole.
55. Na miejscu stoję sobie,
Tańczę i huczę,
Dla ludzi żywność robię
I pana tuczę.
Gdy cisza lub posucha,
Lub gdy choruję,
Śpię cicho, jak bez ducha,
Z musu próżnuję.
56. Wyszedł na dwór starzec czarodziej i wypuścił
z rękawa kolejno 12 ptaków. Każdy z nich
miał po cztery skrzydełka, w każdym skrzy-
dełku było po 7 piór, a każde skrzydło było
do połowy białe a od połowy czarne. Co to
jest?
57. Czy stoi, czy pomyka —
Zawsze bryka.
58. Nie jest to ptak ani zwierzę:
Cztery rogi ma i pierze.
59. Od urodzenia mię «koła»,
Jednak mnie rany nie boła.
60. Ma domek własny,
Lecz mały i ciasny.
Pływa, jak ryba,
A ma wygląd grzyba.
61. Jestem prosta, cienka, czasem w szyjce krzywa,
Kto ma zdrowe nogi, rzadko mnie używa.
62. Drzewo, złączone z żelazem,
Przedstawia siódmkę razem.

63. Jestem cienka i mam liczne zęby,
Chociaż nie młyn, a robię otręby.
64. Stoję nad wodą, co chwila się myję,
Wszystkim pić daję, sam nigdy nie piję.
65. Nie jest mu zimno, a wciąż się grzeje,
Innym jeść daje, sam nigdy nie je.
66. W głowie dziura, w brzuchu rura,
Za ucho chwyć, wnet ci da pić.
67. Niciana dusza, ognista głowa.
A ciało dały wół albo krowa.
68. Nie człek, nie ptak, nie owad, nie zwierzę,
A całego domu u drzwi strzeże.
69. W górach i lasach mieszkam, sam nigdy nie
[gadam,
Kto się do mnie odezwie, zaraz odpowiadam.
70. Są dwa okienka, które dobrze znacie,
Wszystkim się mogą jak najlepiej przydać,
Ujrzycie niemi, co się dzieje w chacie,
Ale z niej jeszcze lepiej przez nie widać.
71. Niby chodzi, a nie chodzi,
Bo tak nasze oczy zwodzi.
W miejscu stoi, ale budzi
Co dzień rano wszystkich ludzi.
72. W czepku się rodzi, w wianuszkach chodzi,
Kiedy ją krają, łzy wylewają,
A potem siedą i jeść ją będą.
73. Ciągłe idę, ciągle pędzę,
Nigdy swoich sił nie szczędzę,
Jestem rybkom pożyteczna,
Miła ludziom, kiedy grzeczna.

- Lecz gdy się czasem rozsrożę,
To nieszczęście, postrach mnożę.
74. Znają mię wszystkie ludy,
Jestem raz tłusty, raz chudy.
Służę w nocy, jak mogę,
Z góry oświecam drogę.
75. Na wiosnę masz uciechę ze mnie,
W lecie zaś chłodzę cię przyjemnie,
W jesieni pożywienie daję,
A opał, — gdy zima nastaje.
76. Przebywa w zamku i nad nim panuje,
Lecz jak niewolnik sam w nim pokutuje,
Choć na świat głowę z niego wciąż wystawia,
W swej samotności smutnie się zabawia.
77. W piecu mieszkam w pewien czas,
Mogę pożreć cały las;
Mogę także zranić cię,
Tylko wody boję się.
78. Jest on stróżem pobożności ludzi,
Często ze snu opiesziałych budzi.
A gdy serce w piersi mu uderzy,
Jęk daleko po świecie się szerzy.
79. Co to za towarzysz uprzykrzony,
Co idzie za mną w różne strony?
Ledwie się ruszę, już jest ze mną,
Raz w tyle za mną, raz przede mną
Gdy światło zgaśnie i nie świeci,
Zaraz ode mnie precz odleci.
80. Naprzód człek mię rzuca razem,
Potem kraje mię żelazem,
Kijem bije wnet po grzbiecie,
Potem kamieniami gniecie,

Potem mię do wody wlecze,
Wreszcie w wielkim skwarze piecze.
Ja znoszę to wciąż cierpliwie
I swem ciałem ludzi żywię.

81. Raz głośno dzwonię, raz nie dzwonię,
Tam bez zapachu, tu zapach ronię,
Raz na wieży, raz w ogródku żyję,
Tam kurz tylko łykam, tu deszcz piję.

82. Jestem brzydki z natury, przytem wstecznik
[marny,
Poniewierany w kuchni, dopókim jest czarny,
Lecz z chwilą, gdy w czerwony mundur się
[przystroję,
Służba przede mną pańskie otwiera pokoje.

83. Choć mam zęby, lecz nie jadam,
Głos wydaję, a nie gadam,
Gdy się ruszam, proch się sypie,
Co ślusarza w oczy szczypie.

84. Łamcie głowy, przyjaciele!
Co jest w kuźni, co w kościele?
Tam rozżarza węgla stosy,
A tu słodkie wznieca głosy.

85. Ja nie latam nigdy, a mam skrzydła przecie,
Ruszam się, a jednak w miejscu mię znajdziecie,
Najczęściej na wzgórku znajdziesz mię, ko-
[chanku.

I tam się obracam, gdy wiatr, bez przestanku.

86. Leciuchna, jak obłoczek, a kotły rozsada
I najcięższe maszyny w żwawy ruch wprowadza,
Popycha, kuje, ciągnie, ale się nie trzodzi,
Zastępuje zwierzęta i wyręcza ludzi.

87. Jest stworzeniem z broda,
Lub małą przęgodą.
Tam ma łeb rogaty,
Tu żelazne kraty,
Tamtą ludzie doją,
A tej się znów boją.

88. Na śnieżystej łące owieczek tysiące,
W szeregach stoją, nikogo się nie boją,
Głosu nie wydają, a z ludźmi gadają.

89. W każdym domu, w każdej chacie
W różnym kształcie mnie miewacie.
Choć koniecznie mieć musicie,
W lecie mało mię cenicie.
Przyjdzie czas mej powinności,
Napełniacie me wnętrze.
Wtedy każdy mię pochwali,
Wdzięczny, żeście mię stawiali.

90. Pan brat blondynek, siostra czarnooka
Przybyli na świat z daleka, z wysoka,
Lecz choć rodzeństwo, — lic swych nie widzieli
I obok siebie nigdy nie siedzieli.
Każde z nich poszło zaraz swoją drogą,
Gonia się, gonia, dogonić nie mogą.

91. Cudze światło w nocy oblicze mi stroi,
Gdy mnie nie oświeci, nie znać twarzy mojej.

92. Jestem gotów na usługi,
Czasem mówią, że ja długi,
Lub wymowny, lub złośliwy,
A gdy nadto szczebiotliwy,
To nie radzą mnie wyjmować,
Grzecznie każą się zachować.

93. Kiedy zaczniesz jeść, gdy waza jest na stole?
W jakim czasie dają mięso po rosole?
Kiedy świecą lampy w czasie, gdy się zmroczy?
Kiedy przerwiesz pracę, gdy zaprószyś oczy?
Czytaj te pytania po jednym, nie naraz,
Wtedy bez wątpienia dasz odpowiedź zaraz.
Ale ona tylko wtenczas będzie w cenie,
Gdy ma z przodu i wstecz to samo znaczenie.
94. Bogacz mnie nie zna, ale ubogi
Nie rad mnie w swoje przyjmuje progi.
A jednak, — mówcie sobie, co chcecie, —
Jam jest najlepszy kucharz na świecie.
95. Jestem z rośliny, wyrosłem na glebie,
Człowiek mi twardość nadaje kamienia.
Gdy robi ze mnie użytek dla siebie,
W lot się rozplnę, — wtedy kres istnienia.
96. W ogromnym skwarze znoszę udręczenie,
Kołem mię tłuka, pył mój topią w wodzie.
A gdy już całkiem osiedzie na spodzie,
Piją mię z mlekiem na swe pokrzepienie.
97. W pierwszym znaczeniu wodę w koryta nalewa,
W polskich wsiach przy studni się znajduje.
W drugim znaczeniu, to ptak, co nie śpiewa,
Ale pod polskiem niebem gromadnie szybuje.
98. Chociaż właściwie ze wsi pochodzę,
Przy blasku ognia w tłuszczu się rodzę.
Tam biorę postać, kształcę się, rosne,
A zawsze w zimie, nigdy na wiosnę.
Ludzie ode mnie wcale nie stronią,
Bo ich przynęcam kształtem i wonią
Mojej słodziutkiej, pulchnej kuleczki.
Czem ja też jestem lubie dziateczki?

99. Pasterz rogaty przez noce całe
Pasie na łące owieczki białe.
Gdy słońce wstaje, wszystko ucieka
I gdzieś w ukryciu wieczora czeka.
100. Rośnie na górze cienki las,
Trzeba go ścinać co pewien czas,
A co się zetnie, — wyrzucić, stracić,
I jeszcze za ścięcie zapłacić.
101. Jestem najciemniejsza, gdy najjaśniej bywa,
Najcieplejsza wtedy, kiedy jest najzimniej,
A znów najzimniejsza, gdy jest najgoręcej.
102. Ni to ptak, ni zwierzę:
Ma włosy i pierze.
103. Mała wysepka, cała w czerwieni,
Stoi na białej papieru przestrzeni
I, raz tam stojąc, w poczwiej wierze
Białej całości wciąż wiernie strzeże.
104. Króla polskiego ma nazwisko,
Który pochodził stąd nie blisko.
I z tą ją nazwą na stół dają,
Gdy na talerze nalewają.
Gdyby spytano, co ja wolę,
Rzekłbym, że wolę, co na stole;
Bo tamten drugi i źle rządził
I swem sobkostwem ciągle błdził.
105. Kto mię robi, ten nie potrzebuje,
Kto mię niesie, ten nie zatrzymuje,
Kto mię kupi, dla siebie nie żada,
Kto posiada, ten mnie nie oglada.
106. Dwa mając skrzydła, nie latamy wcale,
Chociaż bez włości, zamek posiadamy.

- Pałaców strzeżem, a obceśmy w chacie.
Dziateczki drogie, — czy też nas poznacie?
107. Co jest piękne w górach, piękniejsze wobec
wroga, szkaradne u dzieci?
108. Słońce mi wrogiem, a matką zima.
Póty przy życiu, póki mróz trzyma,
Hen, na północy ojczyste me kraje,
Gdy mię chcą ogrzać, sobą być przestaję.
109. Jedna tylko jest zgłoska. Jakież krótkie słówko!
Trzy litery — i koniec. Któż to nie spamięta?
A ten wyraz li tylko odmienną końcówką
Określa w naszej mowie trzy różne zwierzęta.
Więc dalej, suszcie mózg i zgadnijcie śmiało!
To tak łatwo, trzy tylko przed nami litery,
A wszędzie takich zwierząt dokoła nie mało:
Jedno z nich ma dwie nogi, dwa drugie po
[cztery
110. Nie rośnie z ziarnka ani spada z nieba
Ta, z dawnych czasów znana i ceniona, —
I najbujniejsza nie wyda jej gleba,
Lecz z wód głębokich dobywa się łona.
Nic nie dorówna jej postaci czystej,
Blask ją łagodny lecz uroczy zdobi,
Gdy o łzach mowa, lub rosie kroplistej,
Do niej poeta porównanie robi.
Kiedy się ona po niemałym trudzie
Z morskich otchłani dostanie na ziemię,
To jej ubodzy nie posiadają ludzie,
Lecz się w książęcym znajdzie dyademie.
A gdy utraci swoją barwę lśniącą,
Gdy siła czasu blaski jej zatarła,
Chociaż nie była istotą żyjącą,
Mówi się o niej, że ona umarła.

111. Czasem jest wielki z małemi wieżami,
Otoczon wałem, rowem lub basztami.
A czasem mały, z metalu zrobiony,
Służy przed złymi ludźmi do obrony.
Pierwszy ma w sobie imienników mnóstwo,
Chyba, że popadł w zupełne ubóstwo.
112. Dzielny ptak i człowiek mężny
Jednem imieniem nazwani;
Ptak uzbrojon, człek orężny
Z siły, zreczności są znani.
Ptaka szukaj pod chmurami,
Człeka zaś między druhami.
113. Piękny kwiat i żeńskie imię —
Jakby zgodny rym przy rymie —
Zwą się, jak brzydka choroba.
Jakże wam się to podoba?
114. Jest to osoba, jakich wiele w świecie,
I w swej rodzinie także ją znajdziecie,
Bywa też z mąki, pieczywo to znane,
Jest też rośliną, kładą ją na ranę.
Wszystkie te rzeczy mają wspólne imię,
Którego szukaj w tej zagadki rymie.
115. Zimna ziemia jest miejscem mego urodzenia,
Zbudziłem się z letargu pod wpływem płomienia.
Lecz odkąd mię skąpano w zimnym wody zdroju,
Dotknięty paraliżem, zasnąłem w spokoju.
Gdy mię teraz nareszcie po tem przejściu całym
Osuszyło powietrze, — kamieniem się stałem.
116. Do około ściana cienka,
W domu zaś same okienka,
Kto w nim mieszka, ten się budzi,
Gdy dzwon do snu wzywa ludzi.

Wtedy z domkiem swoim kroczy
I wyrzeszcza na świat oczy.

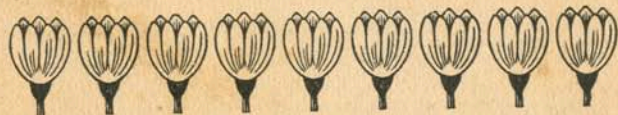
117. Hen, daleko i wysoko
Jest przedziwne jedno oko,
Zapłakane, we łzach całe,
Wielkie, modre i wspaniałe.
Nie ma ono rzęs, ni powiek,
Co w niem tkwi, nie zbadał człowiek,
Choć mu patrzysz w toń źrenicy,
Nie znasz jego tajemnicy;
Tak do głębi nie zbadane
Mimo, że nam wszystkim znane.
118. Znasz-li tę rzekę, przy niej miasto blisko,
Co brata ojca dał im ktoś nazwisko?
119. Gdy Dunaj bystrą falą obmywa me stopy,
Jestem bogatym miastem w środku Europy.
Lecz to nic nie przeszkadza, że w innej naturze
Najpoczciewszym zwierzętom za mieszkanie służę.
120. Jest to naród, stąd nieblizko,
Gramatyczne ma nazwisko.
Zeszły się w niem, jak na piknik,
Trzy zaimki i wykrzyknik.
121. Był mały, —
Za nazwę mu służył przydomek zdrobniały.
A przecie pozyskał piękną w dziejach kartę;
Wygnaniec i tułacz wielkiego miał ducha;
Połączył i zjednał, co było rozdarte.
W potężnym sąsiedzie zyskał sobie druha
I z wrogiem rycersko, wytrwale wojował,
By czasy pokoju dla synów zgotował.
122. Jednakowi z nazwiska, a różni naturą:
Jak jeden, tak drugi pokryci są skórą;

Lecz pierwszy ma własną, drugi wyprawioną.
Tamten zawsze po ziemi i chodzi i bryka,
Ten w spoczynku, czy w ruchu ziemi nie dotyka,
Tamten biega swobodnie, nikt go nie dosiada,
Na tym do każdej jazdy człeku sięć wypada.
Gdzie się oba znajdują, może wiedzieć chciecie?
Jeden w lesie lub w górach, drugi przy karecie.

123. Zamek wodny, klucz drewniany,
Mysz uciekła, kot złapany.
124. Któżby się tak trudził wiele,
Jak ci nasi przyjaciele,
Co nam służą, pokarm dają
I o to się wciąż starają.
Byśmy przez nich — zwłaszcza z młodu —
Nie cierpieli nigdy głodu?
My też o te służi dbamy,
We wszystkim im dogadzamy.
Gdy który z nich zachoruje,
Boleść jego nas przejmuję.
Gdy którego oddalamy,
Z jękiem zwykle go żegnamy.

ZAGADKI LUDOWE.

CZEŚĆ I.

125. Żółta się rodzi,
Na łopatach chodzi.
126. Odcięta głowa od karku cała,
A krew się nie polała.
127. Rumianiutkie, okrągłutkie,
Z drzewa zeskoczy, w usta się potoczy.
128. Czerwona, jak koral, winny smak,
Serce ma, jak kamień. — Czemuż tak?
129. Bez ciała, bez duszy,
Za tym idzie, kto się ruszy.
130. Są to dwaj bracia, przedzieleni miedzą,
Wspierają się chętnie, nigdy się nie widzą.
131. Dwaj umykają, a dwaj gonia,
A nigdy się nie dogonia.
132. Nie kasa, nie szczeka,
A do domu nie puszczą człowieka.

133. Jest szary, a nie wilk, ma długie uszy,
A nie zając; ma kopyta, a nie koń.
134. Baryłeczka wina,
Dziurki do niej niema.
135. Pan w czerwonej kamienicy,
Czasem gada, czasem milczy.
136. Przędzie, przędzie długą nić,
A na wrzecionie nie ma nic.
137. Siwy wół wypił wody dół.
138. Zimne, a parzy.
139. Wisi, a nie trzyma się.
140. Zła pani mieszka w bani.
141. Cztery rogi miało,
A do siebie przytulało.
142. Stoi pałka,
Na palce gałka.
Możę przysiądz,
Że w niej tysiąc.
143. Białe, jak mąka,
Zielone, jak łąka,
Ma ogonek, jak mysz,
A nie mysz.
144. Gdy mnie niema, to mnie żądają,
A gdy jestem, przede mną uciekają.

CZEŚĆ II.

145. Jest jedna pani, ma dwoje dzieci:
Córeczka ciemna, a synek świeci.

146. Święta Urszula perły rozsła, *)
Miesiąć widział, nie powiedział,
Słońce wstało pozbierało.
147. Cztery ćwierci dobrej miary
W nowy worek wsypał stary.
148. Rodzi się w koszuli, a nago chodzi.
149. Chodzi po lesie
A nie »smyrze« się**).
150. Wesołe drzewo rozkosznie śpiewa,
Koń nad baranem ogonem kiwa.
151. Po śmierci cieię
Było w kościele.
152. Mały domeczek,
A w nim pełno ciemnych okieneczek.
153. Stoję przy drodze
Na jednej nodze,
A kto mnie dotknie,
Narzeka srodze.
154. Wązkie i długie, gdyby wstało,
Toby do nieba dostało.
155. Nie ma oczu ani uszu,
A niewidomych może prowadzić.
156. Rośnie w ziemi bez korzeni,
Nie ma liści ani kwiatu,
Potrzebna całemu światu
Do rosołu, do pieczeni...

*) Rozsypała.

***) Nie sprawia szmeru.

157. Cztery tyki,
Dwa patyki,
A piąty machaj.
158. Lezie, lezie
Po żelezie,
Nie ma rąk, ani nóg,
A przecie wylezie.
159. W lesie było, liście miało,
Przyszło do wsi, zabucało (zagrało).
160. W lesie było, liście miało,
Teraz dźwiga duszę i ciało.
161. Nie ma nóg, ani rąk,
A wylezie na wysoki drag.
162. Pojechał chłop na targ i kupił konia, ale bez
ogona. Gdy przyjechał do dom, przyprawił mu
ogon.
163. Jedzie — nie wozem; śmiga — nie biczem,
łowi — nie zwierzęta; je — nie mięso; rzu-
ca — nie kości.
164. Kupił w mieście towaru i zapłacił grosz, a gdy
przyniósł do domu, miał go pełną izbę.
165. Nie urodził się, a chrzczoney,
Nic nie zawinił, a powieszony.
166. Niemy i głuchy, sam nie widzi, a drugim dro-
gę wskazuje.
167. Siedzi panna w kominie, głowę ma na dworze.
168. Wywyższony nad berła i korony,
A chociaż na królewskim gmachu,
To jednak tylko na dachu.

169. Kto dba, ten mnie nie ma, a kto nie dba, ten
mnie ma.
170. Pozszywana, polatana,
Nigdzie igłą nie tykana.

KRÓTKIE ZAGADKI I PODCHWYTNIKI.

CZEŚĆ I.

171. Która wełna jest rośliną?
172. Które raki mają liście?
173. Która lina smakuje?
174. Którą łąkę jadamy z pieczenią?
175. Która rzeczka jest rośliną?
176. Który koń ma ości?
177. Jakie kamienie są w wodzie?
178. Kiedy nie można nalać wody do szklanki?
179. Który koń nie jada nigdy trawy?
180. Który koń widzi tak dobrze z przodu, jak
z tyłu?
181. Kto nie zamyka drzwi za sobą?
182. Jakiego drzewa jest najwięcej w lesie?

183. Co posiada każdy człowiek i każda rzecz?
184. Kiedy człowiek chodzi na czterech nogach?
185. Kiedy nie można otwierać drzwi?
186. Kiedy ze szklanki nigdy nie ubywa?
187. Kiedy można nieść wodę w przetaku?
188. Który grzebień nie jest twardy?
189. Kto poci się od zimna?
190. W którym lesie niema liści?
191. Który zwierz jest najpodobniejszy do kota?
192. Które okiennice zamykają się najciszej?
193. Co to za rzecz, która jest zimna, a parzy?
194. Kto umie wszystkie języki?
195. Kto nie widzi zewnątrz domu swego?
196. Idzie przez pola i lasy i nie rusza się wcale. Co to jest?
197. Moich rodziców dziecię, a jednak nie mój brat. Kto to jest?
198. Drzewo ma 12 gałęzi, każda gałąź ma 4 gałązki, a z każdej gałązki wyrasta 7 listków. Co to jest?
199. Kto prędzej nogę złamie, czy ten, co spadnie z wieży kościelnej, czy ten, co z pierwszego piętra?
200. Chłopiec siedział i jadł, a im więcej jadł, tem więcej mu przybywało. Gdy się już nasycił, wyrzucił całą kupę za okno. Co on jadł?

201. Kiedy można przejść suchą nogą przez głęboką rzekę?
202. Kiedy człowiek w pokoju jest bez głowy?
203. Których krupek nie jadamy?
204. Który plaster jest najmilszy?
205. Który pan jest tak uparty, że gdy nie chce wejść, trzeba go za uszy ciągnąć?
206. Który grad jest kwaśny?
207. Co ma nogi, a nie może chodzić?

CZĘŚĆ II.

208. Które nogi nie mają nóg?
209. Który wałek nie jest całością?
210. Które capy są ludźmi?
211. Który but jest chorobą?
212. Czyja głowa jest nad gwiazdami?
213. Kto zabił Kaina?
214. Co jest na końcu Wisły?
215. Ile jaj można zjeść naczczo?
216. Kogo nie żałujemy, choć został bez chleba?
217. Które oko jest największe?
218. Gdzie rosna rodzynki?
219. Kiedy się kosi siano?
220. Którą drogą nikt nigdy jeszcze nie jechał?

221. Co znajduje się między górą a doliną?
222. Ile liter jest w biblii?
223. Kiedy jest głupiec najmędrszy?
224. W którym mieście kowale mają najwięcej zajęcia?
225. Jak się mówi: Czy pięć więcej sześć jest trzynaście, czy: są trzynaście?
226. Który napój jest najmocniejszy?
227. Kiedy człowiek niczego nie potrzebuje?
228. Który miesiąc jest najkrótszy?
229. W którym miesiącu ludzie najmniej jedzą?
230. Ile ziarn grochu wejdzie do litra?
231. Komu zawsze ustępujemy z drogi?
232. Kiedy człowiek spi najtwardziej?
233. Dlaczego zając ogląda się, gdy go psy gonią?
234. Dlaczego młynarze noszą białe czapki?
235. Co można w raj zamienić?
236. Kiedy zając w ucieczce najwięcej dziur przeskakuje?
237. Gdzie smakuje czekolada najlepiej?
238. Kiedy tygrys jest najłagodniejszy?
239. Dlaczego pies ogonem rusza?
240. Na czym siedzi gęś najsilniej?
241. Kto więcej widzi, czy jednooki, czy też dobrze widzący na oboje oczu?

242. Ktoś powiedział: Kupiłem sobie zegarek dnia trzydziestego czwartego t. j. zeszłego miesiąca. — Kiedy to było?
243. Co otacza drzewo, a nie może wejść do niego?
244. Który kij jest najcieńszy?
245. W którym mieście w Galicyi jest najwięcej drzew?
246. Które miasto w Galicyi nie jest macochą dla swoich mieszkańców?
247. Gdy kto wchodzi lub wychodzi z kościoła, co się znajduje u jego prawej ręki?
248. Do jakich drzew trzeba dojść, aby już być w raju?
249. Co jest w środku Litwy?
250. Co ma uszy a nie słyszy?
251. Kto jest wyższy w dostojństwie od kartofla?
252. Która miejscowość w Galicyi jest zagrzebana?
253. Która rzeka w Galicyi jest najbrzydsza?
254. W którym galicyjskim mieście kwitnie język niemiecki i — włoski?
255. Które zwierzę jest najwięcej podobne do muzykanta?
256. Które są najtańsze i zwykle najskuteczniejsze środki pokrzepiające?
257. Które radło jest najszersze i najbielsze?
258. Czego nie można odkupić za wszystkie skarby świata?

259. Które miasto w Galicyi jest w najbliższem z nią kuzynostwie?
260. Kto jest najwięcej podobny do osła?
261. Czego nie można objąć rękami?
262. Co jest bez początku i końca, a nie Bóg?
263. Które rzeki nie mają wody?
264. Którzy ludzie zaczynają swoją robotę odwrotnie, a przecie robią dobrze?
265. Którzy ludzie mieszkają pod nami?
266. Ślepy zobaczył biegnącego zająca, kulawy pobiegł za nim pędem, a nagi schował go do kieszeni. Co to jest?
267. Co jest nieznośniejszego, niż natręt?
268. Co jest najszybsze na świecie?
269. Kiedy człowiek ma tyle oczu, ile dni w roku?
270. Czego nie można przerzucić przez dom?
271. Ile jest mięsa w kozie?
272. Polak, Czech i Rusin pojechali do Wiednia. Ilu ich było razem?
273. Założę się, że po linie wyjdę na wieżę, nie używając rąk i wygram. Jak to może być?
274. Co jest w nocy białe, a w dzień czarne?
275. Dlaczego białe owce potrzebują więcej pożywienia na zimę, niż czarne?
276. Gdzie jest środek ziemi?
277. Który ptak chodzi na czterech nogach?

278. W pokoju było siedmioro dzieci. Jaś wyszedł na chwilę do drugiego pokoju, a gdy wrócił, nie było ani jednego chłopca, choć nikt nie wyszedł z pokoju. Jak to mogło być?
279. Dlaczego wrona leci do lasu?
280. Kto się nie urodził, a żył na świecie i umarł?
281. Kto się urodził, a nie umarł?
282. Dlaczego śmierć jest najtańszym lekarzem?
283. Co to jest, czego każdy bardzo pragnie, a gdy to już ma, chciałby, aby tego nie było?
284. Dlaczego niektórzy ludzie obwijają prawdę w bawełnę?
285. Co jest na początku świata?
286. Co jest więcej nagie niż nagi człowiek?
287. Które miasto może pływać po wodzie?
288. Która choroba nie panowała nigdy na ziemi?
289. Co to za przedmiot, z którego im więcej ubywa, tem staje się większym?
290. Z czego najprędzej można dom postawić?
291. Dlaczego proch strzelniczy jest czarny a nie biały?
292. Co się szybko wznosi i szybko upada?
293. Które drzewo nie ma w lecie liści?
294. Które łoże jest bez pościeli?
295. Która woda jest bez piasku?
296. Który król jest bez tronu?

297. Który dzień nie ma nocy?
298. W jaki sposób można najłatwiej dostać nogami do sufitu, gdy się siedzi lub stoi na stołku?
299. Który sąd jest najwięcej niesprawiedliwym?
300. Gdzie najczęściej zachodzi potrzeba umieć »podleźć i przeskoczyć«?

SZARADY (ZGŁOSÓWKI).

CZEŚĆ I.

301. *Pierwsze kacz, drugie ka,*
Woła dzieci: kwa, kwa, kwa!
302. *Pierwsze pił, drugie ka,*
Każde dziecko dobrze zna.
303. *Pierwsze maz, drugie gaj,*
Nuże, bekso, w dudki graj!
304. *Pierwsza ma, druga ta sama,*
Kto to wie, zaraz powie: mama.
305. *Pierwsze słoń, drugie ce,*
Codzień rano budzi cię.
306. *Pierwsze — to zwierz z trąbą,*
A drugie litera.
Rzecz ta wielkim okiem
Na nas wciąż spoziera.
307. *Pierwsze ja, drugie i trzecie gody,*
Wszystkie służą ludziom do ośłody.
308. *Pierwsze bła, drugie i trzecie watek,*
A całość skromny, niebieski kwiatek.

309. Nie *pierwsze*, bo *drugie*,
Szerokie i długie.
310. Czytasz *wprost*, będzie Anna,
Wspak przeczytasz — także panna.
311. Czy *tak*, czy *wspak* czytasz, jedno znacze,
Mam to w głowie, niem widzę i płacze.
312. Czytaj *tak*, albo *wspak*,
Zawsze będzie jeden znak:
Podobny on do fasoli,
Jest w ogrodzie i na roli.
313. *Pierwsze* największe zwierzę na świecie,
A *drugie* — trzecia i piąta litera w alfabecie.
314. Czytaj *tak*, albo *wspak*,
A sens się nie zmieni:
Podają go kucharki
Do różnych pieczeni.
315. *Pierwsze* lew, a *drugie* i *trzecie* konie,
Rosną w ogródku, a nie na zagonie.
316. Jestem czarny, pięknie śpiewam,
W lasach, czasem w klatkach bywam,
Gdy *od końca* mię czytacie,
Do wody mnie używacie.
317. *Pierwsze* — masz u dzika,
Drugie z *trzeciem* — u muzyka.
Całe znajdziesz u rzeźnika.
Dobre w sosie, gdy pieczone,
Jeszcze lepsze uwędzone.
318. Gdy umieścisz *jedną literę w literze*,
To będziesz miał ptaka, co ma czarne pierze.

319. *Pierwsze* posiada, a *drugie* i *trzecie*
Zwykle z konopi lub drutu kręczone.
Całość — jagody, które rosną w lecie,
Wonne i słodkie, jak koral czerwone.
320. *Pierwsze* i *drugie* — oznacza naganę,
Drugie i *trzecie* — to zwierzęta znane,
Co chodzą tyłem w wodzie przebywają.
Wszystkie jarzynę czerwoną nam dają.
321. *Pierwsza* z *trzecią* — drzewa daje,
Które zdobią lasy, gaje,
Druga z *trzecią* — w wodach żyją,
Mocno szczypią, wodę piją.
Wszystkie razem są czerwone,
Dobre na barszcz, gdy kwaszone.
322. *Pierwsza* liczba, *druga* z *trzecią* krótka,
Całość zda się do ogródka.
323. *Pierwsze* gra
Drugie ma
Trzecie z *czwartym* zawsze tyka,
Całość jakaś — gramatyka.
324. *Pierwsze*, *trzecie* — w płocie znajdziecie,
Drugie, *trzecie* — to krowy dziecię.
Całość z żelaza albo miedzi
W kuchennym pieciu zwykle siedzi.
325. Podwójne *k* i jedno *o*,
Często dzieci piją to.

CZEŚĆ II.

326. *Pierwsze*, *trzecie* — kotki dziecię,
W *środku* tego — syn Noego.

327. *Pierwsze* jest z lodu, a *drugie* wskazuje,
Wszystko zaś więzniom ucieczkę tamuje.
328. *Pierwsze* — to zaimek, ale w liczbie mnogiej;
Drugie — zwierzę nie swojski i wielki i srogi.
Całość dosyć często na wiosnę powstaje,
Kiedy rzeki wzbiorą, śnieg na górach taje.
329. *Pierwsze* — czyni, kto jest głodny,
Drugie — to przesmyk wygodny,
Całość co roku nastaje,
Dużo owoców nam daje.
330. *Pierwsza* część przeczy, *dwie ostatnie* płyną,
Całość ubóstwa zwykle jest przyczyna.
331. *Z obu końców* nie wiem,
Środek zresztą powiem,
Lecz sam myśl, albowiem
W całości nie powiem.
332. *Pierwsze* wykrzykuje, *drugie* rozkazuje,
Całe jest tłuste, w sklepie się kupuje.
333. *Pierwsze z drugim* — to z krzaka zrywacie,
Drugie z pierwszym — z przeziębienia macie.
334. *Pierwsze* — Persami włada,
Drugie cnotliwy po śmierci posiada.
Wszystko — ludzi oszukuje,
Zwłaszcza gdy kto coś kupuje.
335. *Pierwsza z drugą*, kiedy stanie,
To kapłańskie jest ubranie;
Druga z pierwszą zaś do pary
Sprzęt kupiecki na towary.
336. *Drugie z trzecim* ma kaleka,
Drugie z pierwszym — to znów rzeka,

- Za Krakowem w Wisłę wpada,
Całość pasterz znów posiada.
337. Cztery części świata *pierwsza* ma na czele,
Drugiego skąpiec nie wymawia śmieie,
Całość poety naszego jest imię,
Co umarł w Turcyi, a wprzód bawił w Rzymie.
338. *Pierwsze z drugim* — instrument do grania,
Pierwsze z trzecim — jest do lutowania,
A wymów *całe*,
Będzie okrągłe, kwaśne, dosyć małe.
339. *Pierwsze i drugie* — dostają dziatki
Gdy nie słuchają ojca lub matki;
Drugie z trzecim — u żydów wyroki wymierza,
Całość — jest broń żołnierza.
340. *Pierwszą* razem z *drugą* wyprawiasz na myszy,
Pierwsza i trzecia w płaszcz drzewa otula,
Całość — wspaniała bywała u króla,
Dziś jednak mało już o niej kto słyszy.
341. *Pierwsza z trzecią* — zastąpi dobrze miejsce
[skrzyni,
Druga — na łodzi, statku niezbędną się czyni,
Trzecia z pierwszą — to nazwa księżęgo przy-
[boru,
Lub przykrycie na łóżko — dają do wyboru.
Wszystko — dziewczyna wiejska, wzięta do
[pomocy,
Albo też nabożeństwo, odprawiane w nocy.
342. *Druga* dwakroć przeczytana,
To zabawka wszystkim znana.
Pierwszą z trzecią, jeśli zgarne,
To koniki będą czarne.

- A zagadka *całkowita*,
To jarzyna wyśmienita.
343. *Druga z pierwszą* zawsze sieje,
Trzecia z drugą ciągle niesie,
Jednak *trzecia z pierwszą* nie je,
Bo też *całość* *wspak* nie sieje.
344. Czy to *1*, czy to *3*,
Wszyscy lubim jeść *2*, *3*.
1, *2* — płód ludzkiej głowy,
1, *2*, *3* — lubi łowy.
345. Chłopcy grali raz w wojnę, a chłopczyk *3*, *4*,
Wybiegł do nich *1*, *2*, *3* z rapierem, bo *4*
Chciał im wszystkim pokazać, jak bił się w ra-
[piery
Sławny rycerz francuski *1*, *2*, *3*, *4*.
346. Ciocia rzekła: *1*, dziewczęta!
Teraz jest godzina *1*, *2*.
Niech z was każda słucha *2*, *3*,
Co oznacza ta *1*, *2*, *3*.
Kto odpowiedź dobrą nam *3*,
Będę i ja z tego *2*, *3*.
347. Mama mówi: Cicho *1*!
Chory spi, usłyszysz was.
W gniewie podał *1*, *2* mi,
Z wojskiem wybiegł na *1*, *3*,
Ten nasz biedny *1*, *2*, *3*.
348. *Pierwsza z drugą* nie mała, *trzecia* nie dzień,
[lecz ...
Całość święto przyjemne, a zwie się .....
349. *Pierwsza z drugą* następstwo bezprawia wszel-
[kiego,
Trzecia z czwartą było imię króla węgierskiego.

- Całość* była niegdyś używana w wojnie.
Kto tę rzecz odgadnie, obdarzę go hojnie.
350. *Trzecie z pierwszym* — wiecie,
Drugie z pierwszym — trzecie.
351. *Pierwsze* *wspak* — to spółgłoska,
Drugie — zwierzę małe,
Co żyje w norach ciemnych przez swe życie
[całe.
A w połączeniu *razem* taka się rzecz składa,
Której nigdy się drugim głośno nie powiada.
352. *Pierwszy* — zwykle rój młodzieży ochoczej
[zgrupadza,
Drugi z trzecim — szybko bieży i rowy przesadza.
Wszystek — na to zbudowany, by w braku
[ogrodu,
W letni wieczór albo rano dostarczał nam
[chłodu.
353. *Pierwsza z trzecią*, to znane z lśniących liści
[drzewa,
Drugie samo, — gdy żyzne, wielką wartość
[miewa.
Wszystko — w domowych zwierząt mięsici
[się szeregu,
Jasnej maści, a nieraz bardzo rączych w biegu.
354. Gdy *trzecie z pierwszym* jest na bożym świecie,
Słońce promienie rzuca z większą mocą,
Drugie i *trzecie* srebrzą się i złocą,
Gdy są pokryte bujnem zbożem w lecie.
Wszystko — jest drzewem, a jego ramiona
Wznoszą się w górę, tulą pień wspaniały,
Dziś pospolite, znane na kraj cały,
Z Włoch je do Polski sprowadziła Bona.

355. *Pierwsze i trzecie* — te się z lat składają,
Drugie i trzecie — z pod hebla padają.
Wszystkie — orzeszki lubią zbierać w lesie,
Każda na zimę spory zapas zniesie.
Kto w lecie zbiera, ten w zimie nie pości:
Uczmy się od nich takiej przezorności.
356. *Pierwsze z trzeciem* — broń ostra i niezmiernie
[groźna.
Drugie z trzeciem — gdy zima śnieżysta
[i mroźna
Wszystkie drogi i ścieżki zmienia w całun biały —
Po utartym gościńcu pędzi lotem strzały.
Wszystko wraz — na Wielkanoc w rodzin
[naszych kole
Zajmie miejsce poczyste na świątecznym stole.
357. *Trzecia z pierwszą* — w muzyce wiele ma zna-
[czenia.
Grają też ją w ćwiczeniach aż do umęczenia.
Druga z pierwszą — należy do racicowatych
Zwierząt, mniejszych niż wielbłąd, ale nie gar-
[batych.
Wszystko — miastem jest znacznem, nadmor-
[skiem, portowem
Gmachy ma starożytne, bo też nie jest nowem.
A jak to historyczne opiewa podanie,
Podobno zbudowali je Fenicyanie.
Znana to również nazwa wybornego wina,
Które tam okoliczna wydaje kraina.
358. *Pierwsze* samo — ma miejsce poważne w liczb
[rzędzie,
Z trzeciem zaś połączone — chociaż małe będzie,
Nie przestanie być wielką uciechą dla dzieci,
Gdy go które na drzewku zaświeci,

- Wszystko* wraz — jest spręcikiem, a że bywa
[małym,
Oznaczają je ludzie imieniem zdrobniałem.
359. *Pierwsze, trzecie* — szkaradniki,
Co nie znają polityki,
I tak chciwej są natury,
Że gdzie spoczną — robią dziury.
Gdzie futerko, albo wełna,
Tam już ucztą ich zupełna.
Druga wstecz ma brzmienie głoski,
Wprost — to nuta w mowie włoskiej.
Wszystkie — w smaku doskonałe,
Jeśli tylko są dojrzałe.
Więc je takie w pełnym lecie
Z przyjemnością jeść możecie.
360. *Pierwsze z drugim* — gdy tylko dzieciątko
[zakwili,
Tkliwa matka, nadbiegłszy, czyni w jednej chwili,
Drugie z trzeciem — to drzewo, co swojego czasu
Chroniło swym cieniem wieszczą z Czarnolasu.
Trzecie z czwartem — dawnymi oznaczało czasy
W naszej mowie stan ludzki możliwy i bogaty.
Wszystko wraz — choć bez woni, lecz w uro-
[czej wiośnie
Barwami swemi cieszy wzrok radośnie.
361. 1 i 3 — zjawisko fizyczne albo liczba,
2 i 3 — mieszkanie pewnych zwierząt,
3 i 4 — wisi na ścianie,
4 i 1 — potrzebne w szkole i w domu,
4 i 3 — zjawisko we śnie,
3 i 2 — pora dnia.
Całość przedstawia piękne widoki w pomniejszeniu.

362. *Pierwsza z drugą* — to nie prosto, ale.....,
Druga z trzecią — nie krawiecki, ale.....,
A gdy złączysz wszystko *w całość*, powiesz
[żywo,
Że ten pisarz nazywa się.....
363. Zamknij do *kosza* kosa bez oğona,
Będziesz miał ptaka większego niż wrona.

LOGOGRYFY (GŁOSÓWKI).

364. *Trzy litery* — chytre zwierzę w lesie ;
Razem z czwartą — wiadomości niesie.
365. *Sz* dołożysz — służy do noszenia,
T przyczepisz — służy do łowienia,
S znów przydasz — ptak, co śpiewa w lesie,
Rt dodasz — w płaszczu znajduje się,
N dołożysz — zwierz domowy duży,
C przyczepisz — do przykrycia służy.
366. *Cztery litery* — dom na wsi być może,
Gdy urwiesz pierwszą — będzie schów na zboże.
367. *Przez ż* — to do szkoły chodzi,
Przez f — mówi, ktoś się zgodzi,
Przez h — służy do wieszania,
Przez j — służy do pytania,
Przez s — tem się ryby łowi,
Przez l — służy pisarzowi,
Przez m — często w zbożu bywa,
Przez r — to we wodzie pija.
368. Rosnę ja w strączkach, w ogrodzie mię sadzą,
Lecz gdy mi *głoskę* na kofcu dodadzą,

- Będę zwierzęciem, co we wodzie pływa,
I nas kosztownem futerkiem okrywa.
369. Przez *k* — znajdziesz w każdym płocie,
Przez *w* — w polu przy robocie,
Przez *d* — różnej głębokości,
Przez *p* — nie da ci łałości,
Przez *sf* — będzie rzecz drewniana,
W każdym domu używana.
370. Stawia mię na drodze, gdy kto pieszo bieży,
Odejmij mi *głowę*, tem człowiek czas mierzy.
371. Znajdziesz na wsi wszędzie, bo to jest narzędzie,
Oderwij mu *głowę*, a wnet owad będzie.
372. Przez *b* — nieraz po tem w mieście chodzisz,
Przez *d* — teraz po tem okiem wodzisz,
Przez *k* — ptak znajomy barwy ciemnej,
Przez *m* — człowiek w gronie nieprzyjemny.
373. *Cztery itery* — bywa z wieczora,
Bez pierwszej razem — to długa pora.
374. *B* — szukaj u śpiewaka,
P — znajdziesz u wieśniaka.
Ł — często wielkie bywa,
Cz — szybko nam upływa.
375. *B* — w wojnie jest zacięty, kiedy wróg zawzięty;
R — u pszczoł sprostregacie,
Ł — u rzeźnika macie,
Sł — ze szkła na kształt rury,
W nim są konfitury.
376. Kiedy ma *w* na końcu, to jest straszne zwierzę,
Gdy zaś *k* — człowiek w usta z konieczności
[bierze,

- A gdy *n* — to roślina, która tem się szczyci,
Że ma najlepsze włókna do wyrobu nici.
377. *Łałość* — słówko dwuzgłoskowe,
Kraęte, gładkie, równej miary,
Znają strzelby je wojskowe,
Zna je każdy wojak stary.
A bez głowy — to w domeczki
Znów się małe przekształcają,
W których drobne muszki latem
Swoją pracę układają.
378. Gdy mam *a* w środku, — jestem postrachem
[zbrodniarzy,
Kiedy *o* — to mysz ze mną zmierzyć się nie
[waży,
Gdy zaś *a* — to dziecięcki niechętnie mię
[widzą,
Bo gdy tam stanąć muszą, to się potem wstydzą,
Przez *i* — każdy szklarz we mnie się uzbraja,
Bo choć miękki, lecz silnie drzewo ze szkłem
[spaja.
379. Jestem w stawie, lecz nie w wodzie,
Masz mię w sadzie, nie w ogrodzie,
Znajdziesz w chacie — w domu niema,
Ma mię wiosna, lato, zima.
Ma mię kwiatek, lecz nie kwiecie,
Liczą głoski, a znajdziecie.
380. Niema w Szwecyi, lecz jest w Grecyi,
Niema w Podolu, lecz jest w Tyrolu,
Niema we Lwowie, lecz jest w Krakowie,
Niema go w wodzie, lecz jest w ogrodzie,
W rzece, w strumyku — znajdziesz chłopczyku.

DOMYŚLNIKI.

CZEŚĆ I.

UWAGA: Domyślniki w tej części zawarte nadają się także do zadawania dzieciom, nie umiejącym jeszcze czytać. Ktoś ze starszych czyta całe zdanie, a dzieci kończą niedopowiedziany wyraz bądź trafnie, bądź mylnie, ale zawsze zabawnie.

381. Kucharka obiad gotuje,
Kował w kuźni młotem ....
382. U dorosłych i u malców
Bywa u rąk dziesięć .....
383. Kot łowi myszy i szczury,
Szewc robi buty ze .....
384. Koszule nam szyje szwaczka,
A bieliznę pierze .....
385. Krawiec z sukna odzież szyje
I z tej pracy z dziećmi ....
386. Staś powiastki z książki czyta
O wszystko się mamy ....
387. Młynarz w młynie ziarno miele,
Będzie z tego mąki .....
388. Adam z Ewą żyli w raju,
My żyjemy w naszym .....
389. Po zimie nastaje wiosna,
Dla dzieci to wieść .....
390. Lecą chrząszcze, brzęczą bąki,
Pełne kwiatów pola, ...
391. Mała Jadwinia była trochę chora,
Więc poproszono czempredzej .....
392. Była sobie myszka mała,
Co po nocach wciąż .....
- I gdzie tylko co napadła,
Wszystko gryzła, wszystko .....
393. Wpadła w strumyk pszczołka mała,
Skrzydółkami .....
- Już w nich siłę utraciła
I w niemałym strachu ....
394. Powiedźże mi chłopcze złoty,
Na co ręce? Do .....
- Na co nogi? Do chodzenia.
Na co głowa? Do .....
395. Kasia sobie w kącie siadła
I jagódki chciwie .....
- Całą garstkę zawsze brała,
Bo jagódek matka ....
- Wkrótce chciała zbierać sama,
Pozwoliła na to ....
- Od świtania przez dzień cały
Zebrała koszyczek ....
- Wtedy sobie w kącie siadła
I jagódki szpilką .....

396. Bije czwarta, kogut pieje.
Patrzcie, co się na wsi .....
Dziewka do dnia krówki doi,
A gosposia przy niej ....
Parobeczek czyści konie,
Orać będą na .....
Rolnik pilnie ziemię orze,
Młynarz w młynie miele .....
Szósta — dzieci ze snu wstają,
Pacierz z matką .....
397. Kukuleczka w lesie .....
Dzięcioł dzióbem w korę ....
398. Chleb i bułki piecze .....
Chorych zwykle leczy .....
Lekarstwa robi .....
399. Na ludzkiej głowie są wł...
Uszami słyszemy gł...
Zboże wśród lata ma kł...
Woń kwiatów poczuja n...
Obuwia nie nosi b...
Do traw koszenia są k...
Kwiat schnie bez deszczu i r...
400. Rybak łowi ....
Garncarz robi .....
Listonosz roznosi .....
Introligator oprawia .....
Rolnik orze ....
Organista gra na .....
401. Praczka ..... bieliznę.
Piekarz ..... bułki
Kowal .... żelazo.
Szewc .... obuwie

- Koń ..... wóz.
Jaskółka .... gniazdko.
Słońce ..... jasno.
Róża ..... przyjemnie.
Chory .... w łóżku.
Deszcz .... od rana.
Pilny uczeń .... dobrze.
Łękliwa Zosia ... grzmotu.
Wandzia .... codziem zimną wodą.
Jaś ..... na drzewo i
..... ubranie.
402. .... robi stoły.
..... muruje domy.
..... wprawia szyby.
..... maluje obrazy.
..... poluje w lesie.
..... chodzi do szkoły.
..... ociosuje kamienie.
..... stawia dachy.
..... oprawia książki.
..... łowi ryby.
..... pobija becзки.
..... następuje po sobocie.
..... rosną na jabłoni.

CZEŚĆ II.

UWAGA: Następujące żartobliwe domyslniki nadają się najlepiej do odgadywania wśród towarzyskiej zabawy. Jeden z uczestników czyta po kolei całą treść zdania, urywając nagle w odpowiedni sposób wyraz ostatni, niedokończony. Gdy zaś kto z towarzystwa mylnie uzupełni urwany wyraz, wtedy kierujący zabawą sprostuje w sposób żartobliwy daną odpowiedź według książki.

403. a) Rybak łowił pod mostem ryby. Wtem uderzyło coś gwałtownie w wodę. Rybak skoczył i wyciągnął po chwili ry — — (rybę?)

Ależ nie: rymarza kulawego, który spadł z mostu do rzeki.

b) Gdy dzieci wychodziły od ogrodnika, dał im trochę śliwek, jabłek i gruszek — — by kij na drogę.

c) Nasz sąsiad już się wyprowadził. Pozostały tylko w jego mieszkaniu stół, dwa krzesła, komoda i jedna szafa — — ra czapka, wisząca na kołku.

d) Zwiedzaliśmy całe mieszkanie a w końcu zaglądnęliśmy do kuchni. Zobaczyliśmy tam czyściutkie naczynia, pokrywkę, rondelki, dzbanuszki i garnek — — batą służącą, która śmiesznie się nam ukłoniła.

e) Mojemu przyjacielowi spalił się dom, stodoła i stajnia. Z pożaru tego ocalał tylko kocioł, ciele i krowa — kodyl wypchany, którego zastrzelił był kiedyś podczas swoich zamorskich podróży.

UWAGA: Wypełnić samogłoskami miejsca, oznaczone pauzą tak, aby powstały znane przysłowia polskie.

404. a) J — k — pr — c — t — k — pł — c — ,
 b) B — z pr — c — n — b — dz —
 k — ł — cz — ,
 c) Kt — r — n — wst — j — ,
 t — m — P — n B — g d — j — ,
 d) Kt — n — c — b — k — m — n — m,
 t — n — n — g — chl — b — m.
 e) Gd — b — k — zk — n — sk — k — ł — ,
 t — b — n — źk — n — zł — m — ł — .

f) P — l — sz — k — gł — wk — ,
t — szk — l n — w — m — wk — .

g) Z j — k — m s — wd — j — sz,
t — k — m s — st — j — sz.

h) Prz — m — w — k — c — ł g — rn
k — w — ,
— s — m d — brz — sm — l — .

UWAGA: Do następujących niezupełnych wyrazów dodać w miejsce pauz brakujące zgłoski tak, aby każdy wyraz, wymówiony *wprzód* i *wstecz*, miał to samo znaczenie.

i) ma — , — ba, ja — ,
kale — , — rosta, zara — ,
wyle — , — stawy, katan — ,
zamar — .

UWAGA: Przeczytać następujące przysłowia i oznaczyć klucz tej tajnej mowy.

405. a) Jamakama pramacama, tamakama płamacama.
 b) Ktomo pomod kimim domółkimi komopiemie, samam w niemie wpamadama.
 c) Namatumurama wimilkama domo lamasumu ciomagniemie.

UWAGA: Uporządkować przestawione zgłoski w następujących zwrotkach i przeczytać je poprawnie.

406. Dzieje, dzieje cerzry nyzbroj,
 Cawra dom do giej z dłu nywoj;
 Kniasu goje wionapokrwa,
 Blasza goje bionawyszczere.

Tawi nasy ciecoj rysta,
 Strysio mu noszawy ryda,
 Szacie nim się ciabra limi
 I siedzisa się szylicie.

UWAGA: Znaleźć klucz do następujących sekretnych alfabetów.

407. a) Krekuwoeczik co je,
 W Krekuwoim soę rudzoł,
 Sziść letik mo bału,
 Du szkulałm jż chudzoł.

b) Cydzi chwelocoi,
 Swiğu noi znecoi,
 Semo noi woicoi,
 Cu pusoedecoe.

c) Schlechitni zdruwoi!
 Nokt soę noi duwoi,
 Jeku smekyjisz,
 Eż soę zipsyjisz.

d) »Jw ncl z ykec, wnc z rkec, wel z ulgk,
 ik mcb ekec — trkyłm«. (Znana odpowiedź
 Stefana Czarnieckiego).

e) »Przsęsłm, zkęwszśłm, w Fóg zasicbźsł«. (Temi słowy doniósł Jan Sobieski swojej żonie o zwycięstwie pod Wiedniem).

f) 25, 1, — 11, 18, 16, 12, 1, — 19, 1, 19,
 1, — 10, 5, 4, 25, — 17, 9, 10, — 9, —
 17, 16, 17, 21, 19, 25, 3, 25, 1, 10, — 17,
 1, 19, 1.

(Przysłowie historyczne, krytykujące w gorzki sposób rządu Sasów w Polsce).

g) 22, 16, 10, 15, 1, — 22, 24, 4, 1, 15,
 1, — 22, 24, 19, 13, 1, 3, — 22, 16, 10,
 19, 11, 16, — 15, 1, — 7, 18, 1, 15, 9, 3, 5.

(Szyfrowana t. j. tajnem pismem podana wiadomość o wydaniu wojny).

408. Pewien bankier telegrafował do swojego syna z giełdy wiedeńskiej w następujący sposób:
 »Wygraliśmy *gadaj*, nasz współnik *badaj*, Müller *hece*, ciotka *faja*.«

Urzędnik telegraficzny, odbierający tę depeszę, domyślił się zaraz, że te na pozór niezrozumiałe wyrazy: *gadaj*, *badaj*, *hece*, *faja*, oznaczają wygrane kwoty przez zamianę cyfer na litery abecadła, i po krótkim namyśle odkrył wysokość tych kwot. Ileż zatem wynosiły wygrane: 1) bankiera, 2) jego współnika, 3) Müllera i 4) ciotki?

UWAGA: Znaleźć klucz do następujących sekretnych alfabetów pisma:

409. a) Mokikekulusylikamakikesike
 Masymysekalika Moka
 Sulysolika Symekylake.

b) Dasutitosubisiteti
 saninubadebitoti de
 badunabasitesuti dabasi
 bobisosutitosutiso.

c) Didftż zobłfzd łłwdź ep ufhp rjtnb, dżzubk
 ljuksz ubl, af lbaeb ż ojdi wxbabd cfeżjtż żb
 rprszfezbkdb y bğbcfdjf.

410. a) Pewnemu królowi na Wschodzie uciekł ze stajni koń ulubiony i kosztowny. Wysłani za nim służący, spotkawszy w drodze mędrca arab-

skiego *Cadika*, pytali go, czy nie widział zabłąkanego konia.

— Czy ten koń nie był maści białej? — zapytał *Cadik*.

— Tak jest.

— Czy nie miał srebrnych podków?

— Tak jest.

— Czy nie był 5 stóp i 2 cale wysoki?

— Zupełnie tak wysoki.

— Czy nie miał chodu wielbłądziego?

— Wszystko zgadza się co do joty. Ale gdzież ten koń?

— Tego to już nie wiem, — odrzekł *Cadik*, a nawet nie widziałem go wcale.

Służba jednak nie zadowolili się tą odpowiedzią i zaprowadziła *Cadika* do sądu. Ale *Cadik* przekonał rychło sędziego, że konia rzeczywiście nie widział i że tylko z różnych oznak domyślił się, jak on wygląda.

Jakież to mogły być oznaki?

b) Przed kilku laty pewien pan przyjechał do Zakopanego w Tatrach. Stanąwszy późnym wieczorem w hotelu, wypytywał się u służby hotelowej o różne niebezpieczne drogi na szczyty gór tatrzańskich, poczem poszedł spać. O świącie wyszedł niespostrzeżenie z hotelu z kluczem od mieszkania, w którym zostawił swój kufer podróżny. Nikt nie wiedział, skąd przybył, jak się nazywa i dokąd poszedł. Gdy do drugiego poranku nie wrócił, zaniepokojony tem właściciel hotelu, począł naradzać się z komisarzem policji i kilku znajomymi, czyby nie przedsięwziąć poszukiwań za tajemniczym gościem, albowiem zachodziła obawa, że — jak wielu po-

drózników tatrzańskich — zabłądził w górach a może nawet spadł gdzie ze skały i zabił się.

Już miano wysłać służbę ratunkową w góry, gdy w tem nadszedł portyer hotelowy, który na podstawie znalezionej części opaski z jakiejś gazety, lecz bez adresu, oraz dwóch niedopalonych papierosów wstrzymał wszelkie poszukiwania twierdząc, że tajemniczy podróżny był mieszkańcem Nowego Sącza i że do tego miasta wrócił poprzedniego dnia porannym pociągiem, przynaglony widocznie jakimś interesem.

Czem ten portyer mógł uspokoić obawy właściciela hotelu i komisarza policji?

ANAGRAMY.

(Wyrazy o przestawionych głoskach).

UWAGA: Utwórz po jednym anagramie z następujących wyrazów:

411. Masło — (słoma)	mara — (rama)
kapa — (paka)	bary — (ryba)
łyko — (koły)	tyka — (katy)
kaszel — (szelka)	pała — (papa)
sami — (misa)	sama — (masa)
mata — (tama)	tara — (rata)
kita — (taki)	rafa — (fara)
kabel — (belka)	sławi — (Wisła)
był — (by)	park — (karp)
łowy — (woły)	derka — (kreda)
nyża — (anż)	norka — (orkan)
warta — (trawa)	

UWAGA: Utwórz po parę anagramów z następujących wyrazów:

412. Kara — (arka, arak, raka)
 rano — (Aron, nora, Arno)

- tarka — (karta, katar, krata)
 warto — (towar, wrota)
 ałun — (łan, łna)
 tok — (kot, kto)
 tak — (kat, akt)
 lkar — (raki, ikra)

UWAGA: Następujące bilety wizytowe zawierają nazwiska, ułożone na sposób anagramu. Otóż jest zadanie, aby z *pierwszego* biletu wydobyć nazwisko najślawniejszego w ostatnich wiekach wodza, z *drugiego* biletu nazwisko polskiego poety, który opiewał Ukrainę, z *trzeciego* nazwisko sławnego hetmana polskiego, założyciela uniwersytetu. W biletach zaś, oznaczonych literami: *d, e, f, g, h, i, j*, chodzi o to, aby z liter każdego zmyślonego nazwiska utworzyć jakiś zawód lub zatrudnienie, które możnaby umieścić w miejsce kropek pod nazwiskiem.

a)	413.	b)
Pantaleon baron Poe.		I. Laszek
c)		d)
X. J. Omaz		G. A. Rzeski, ...
a)		f)
A. Przetak.		Sofer Rop. .....
g)		h)
D. Retoryk.		Z. Alarm. .....
i)		j)
Adam E. Kaik.		Br. Fanatyk. .....

PALINDROMY.

(Wyrazy wstecz czytane.)

414. Kos,	koks,	rum,	sum,
grat,	kot,	jar,	nart,
karb,	morg,	kęs,	port,
łów,	bard,	Pac,	Nil,
Krak,	dał,	daj,	rad,
arak,	kurak,	kabat,	retusz,
mota,	nas,	latem,	Aron,
Nowak,	Kudak,	Ikar,	Zeus.

415. madam, — zakaz mam, —
tak łamał kat.

UWAGA: Z następujących, luźnie zestawionych zgłosek, złożyć palindrom, obejmujący cztery wyrazy, które czytane wprost i wstecz, dadzą jedno i to samo zdanie zrozumiałe:

416. a). *byłamamałybokko*

UWAGA: Przez wypełnienie samogłoskami miejsc, oznaczonych poniżej pauzą, ma powstać 12 palindromów, które czytane wprost i wstecz, będą miały to samo znaczenie:

b) s — s, — k —, b — b, — t —,
m — m, — n —, — nn —,
p — t — p, p — ch — p,
z — z, z — k — z, — n — l — n —.

KONTRASTY LOGICZNE CZYLI PRZECIWIENSTWA RZECZY, PRZYMIOTÓW I CZYNNOŚCI.

UWAGA: Powiedz każdy z następujących wyrazów w znaczeniu przeciwnem:

417. Krótki — (iʃnɪp)
nizki — (iʃkɔsɫw)
cienki — (ɫɔnɫɪʃ)
twardy (iʃkɔkɔm)
płytki — (iʃkɔpɔɫɪʃ)
wązki — (sʃzɛrɔkɪ)
mały — (iʃkɔmɫɪw)
chudy — (ɫɪnɫɪ)
czysty — (ɫɔpɫɪnɪq)
młody — (ɫɔstɪ)
dobry — (ɫɔzɪ)
pilny — (ɫɔmɫɪnɪ)
wesoły — (ɫɔwɔsɫɪnɪs)
ubogi — (ɫɔbɔgɪ)
słodki — (iʃkɔsɫɔdɪ)
krzywy — (ɫɔzɫɪwɪ)
silny — (ɫɔsɫɪnɪ)
piękny — (iʃkɔpɫɪnɪ)

Zagadki.

ugotowany — (sowoms)
 skapy — (szozs)
 łagodny — (sri)
 odważny — (sziwly)
 wierny — (sziwly)
 uprzejmy — (sziwly)
 ostry — (sziwly)
 duchowny — (sziwly)
 gadatliwy — (sziwly)

418. prędko — (sowod)
 cicho — (sziwly)
 gorąco — (sziwly)
 mało — (sziwly)
 ciemno — (sziwly)
 ładnie — (sziwly)
 starannie — (sziwly)
 zawsze — (sziwly)
 coś — (sziwly)
 na górze — (sziwly)
 nieszczęście — (sziwly)
 przyjaciel — (sziwly)
 praca — (sziwly)
 prawda — (sziwly)
 życie — (sziwly)
 zdrowie — (sziwly)
 odwaga — (sziwly)
 dzień — (sziwly)
 początek — (sziwly)
 nagroda — (sziwly)
 pogoda — (sziwly)
 zwycięstwo — (sziwly)
 bogacz — (sziwly)
 dostatek — (sziwly)
 przyjaźń — (sziwly)

oryginał — (sziwly)
 cnota — (sziwly)
 anioł — (sziwly)
 pracować — (sziwly)
 dawać — (sziwly)
 siadać — (sziwly)
 waśnić — (sziwly)

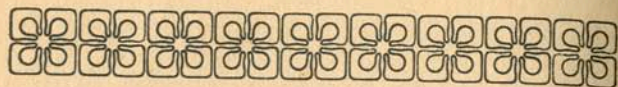
UWAGA: Do każdego z następujących pięciu wyrazów:

419. 1. wróg, 2. bojaźń, 3. miękki, 4. dodawać,
 5. kłamstwo — wyszukać znaczenie przeciwne
 tak, aby z początkowych liter wyszukanych
 wyrazów można było ułożyć tytuł dzieła naj-
 znakomitszego dziś powieściopisarza polskiego.

przyjaciel
 nagroda
 zwycięstwo
 bogacz
 dostatek

KALEMBURY.

(Igraszki słowne.)

CZEŚĆ I.

420. My jemy jabłka.
421. My szyjemy codzień.
422. Trzy mam jabłka w kieszeni.
423. Ja błonie widzę.
424. Ja kubka szukam.
425. Ja nie dam ci wina.
426. Polaka rola.
427. Ma liny w koszu.
428. To pole ojciec kupił.
429. Paw łabędzie gonił.
430. To nie ten okręt.
431. Ja gody bardzo lubię.
432. Oko lic swoich nie widzi.

433. Strudzony pod różą spoczywał.
434. Myśli wypędzi w lesie.
435. Przykry ty jesteś.
436. Zuch wały przeskakuje.
437. Taka Kozaka rola.

CZEŚĆ II.

438. Masz ty i statek potrzebny?
439. Są dynie bardzo dobre.
440. Dodamy, mówili grzecznie.
441. Macie Jana około drzewa.
442. Kołowrót przewrócił się.
443. Ach, jaki smutny kar nawał!
444. Tłoczy obraz w tych ramach.
445. Jaś nie wielmożny pan.
446. Za duszny dzień.
447. Widziałem obutych ludzi.
448. Ma te race do sprzedania.
449. Odpowiedział, że brak gospodyni.
450. Odważny janczarów się nie bał.
451. W każdym pokoju zamknięto podwoje.
452. Ma rysia pod kluczem.
453. Masztalerz stary i nieużyteczny.
454. Po lak poszedł bez czapki.

455. Częstochowa na górze, nie na dole.
 456. Zwiódł Michał kacapa.
 457. Żyd karabin niesie.
 458. Stryj Częstochowa Kielce Lwów Podkamień.
 459. Kiedy tylko odezwie się: to masz — zawsze zwiedzie.
 460. Napełni widać dobrze.
 461. Chude magnaty.
 462. Rano umarła żona wójta, a po południu gwizdała.
 463. Lew konie przesadził i uciekł przed burzą.
 464. Chłopa kapusty worek.
 465. O, szukałem cię wczoraj na targu!
 466. Kula wyleci z kręgielni.
 467. Niema słomy, śliwy kupił.
 468. Jan kutwa***), żona rozrzutna.
 469. Złapani we dworze.
 470. Podczas wojny schwytano człowieka, podejrzanego o szpiegostwo. Kapitan oddziału zapytał telegraficznie nieobecnego generała, czy ma czekać na jego przyjazd, czy też więźnia kazać powiesić. Generał odpowiedział telegraficznie:
 Czeakać, — nie można powiesić.
 Mimo to jednak kapitan kazał więźnia rozstrzelać, a to wskutek drobnej pomyłki telegrafisty. — Jaka to była pomyłka?

***) Skapiec.

SYNONIMY.

(Blizkoznaczniki.)

CZĘŚĆ I.

UWAGA: Jak można jeszcze inaczej nazwać następujące rzeczy?

471. Krzesło (stółek)	praca (robot)
wazonik (doniczka)	potrawa (danie)
kartofle (ziemniaki)	wojak (zoinier)
fura (zów)	karabin (strzelba)
furman (woźnica)	kajet (zessyt)
patyk (kif)	gaik (lasek)
ubogi (biedny)	izba (pokój)
kolacya (wieszczera)	sad (owocowy)
paltot (płaszcz)	serweta (obrus)
buty (obuwie)	trzewiki (buty)
fiakier (dorozkarz)	kolor (barwa)
wrota (brama)	kufer (skrzynia)
odzież (ubranie)	księżyc (miesiąc)
lustro (zwierciadło)	chałupa (chata)
scyzoryk (nozyczka)	balonik (płk)
posadzka (podłoga)	sofa (kanapa)
sufit (płata)	wróg (nieprzyjaciel)
głosciniec (droga)	rumak (kon)

kamienica (шоп)	długouchy (ісіе)
świątynia (ісісіі)	szarak (сісі)
skarbonka (шсі)	familia (сісі)
wieśniak (сісі)	

CZĘŚĆ II.

472. msza (сісісісісісі)
 biesiada (сісі)
 sioło (сісі)
 kawałek (сісі)
 wikt (сісі, сісі)
 gazeta (сісісі)
 lokaj (сісісі)
 kapota (сісі)
 skarpetki (сісісісі)
 zakład naukowy (сісі)
 książka szkolna (сісісісі)
 kubek (сісісісі, кісісісі)
 rydel (сісі)
 źródło (сісі)
 moneta (сісісі)
 fontanna (сісісісі)
 pasiecznik (сісісісі)
 płot (сісісісі)
 echo (сісісі)
 sprzysiężenie (сісісі)
 jelita (сісісі)
 szyba (сісі)
 portret (сісісісі)
 posąg (сісісі)
 automobil (сісісісі)
 aeroplan (сісісі)
 tabak (сісі)
 obora (сісісі)

serdak (сісісісі)
 armata (сісісі)
 pika (сісісі, кісісі)
 rysz tunek (сісісі)
 uciecha (сісісі)
 bojaźń (сісісі)
 sto lat (сісі)
 zgrabny (сісісі)
 przebiegły (сісісі)
 cnotliwy (сісісі, сісісі)
 bojaźliwy (сісісі)
 beznogi (сісісі, кісісі)
 interes (сісісісі)
 kadłub (сісісі)
 sierść (сісі)
 kram (сісісі)
 handlarz (сісісі)
 książd (сісісі)
 rozum (сісісі)

HOMONIMY.

(Dwuznaczniki.)

CZEŚĆ I.

UWAGA: Powiedz prędko jedno i drugie znaczenie następujących homonimów.

473. Róg (róg) (n)	róg (zwierzęcia) (n)
kraj (kraj) (n)	kraj (ziemia) (n)
brzeg (brzeg) (n)	brzeg (szkła) (n)
lód (lód) (n)	lód (ludzie) (n)
stół (stół) (n)	stół (włókna) (n)
ślój (ślój) (n)	ślój (w dzierzewie) (n)
muł (muł) (n)	muł (w rzecze) (n)
zamek (zamek) (n)	zamek (pałac) (n)
kozieł (kozieł) (n)	kozieł (w powozu) (n)
koza (koza) (n)	koza (areszt) (n)
para (para) (n)	para (z wody) (n)
piłka (piłka) (n)	piłka (balonik) (n)
pióro (pióro) (n)	pióro (kapelusza) (n)
rączka (rączka) (n)	rączka (do pióra) (n)
babka (babka) (n)	babka (ciasto) (n)
łapka (łapka) (n)	łapka (na myszy) (n)
konik (konik) (n)	konik (polny) (n)

miesiąc (miesiąc) (n)
 balon (balon) (n)
 szpada (szpada) (n)

miesiąc (30 dni) (n)
 balon (wody sodowej) (n)
 szpada (mała szpada) (n)

CZEŚĆ II.

474. Chór (chór) (n)	chór (w kościele) (n)
bas (bas) (n)	bas (męski) (n)
sol (sol) (n)	sol (papier loteryjny) (n)
wiek (wiek) (n)	wiek (życie) (n)
łódź (łódź) (n)	łódź (miasto) (n)
wieprz (wieprz) (n)	Wieprz (rzeka) (n)
tok (tok) (n)	tok (kolej czynności) (n)
bez (bez) (n)	bez (przyimek) (n)
cios (cios) (n)	cios (kamień) (n)
mina (mina) (n)	mina (grymas) (n)
mina (mina) (n)	mina (materiał wybuchowy) (n)
koło (koło) (n)	koło (wozu) (n)
żóraw (żóraw) (n)	żóraw (studni) (n)
katedra (katedra) (n)	katedra (kościół) (n)
skrzydło (skrzydło) (n)	skrzydło (ptaka) (n)
groty (groty) (n)	groty (jaskinie) (n)
bieda (bieda) (n)	bieda (nędza) (n)
kosa (kosa) (n)	kosa (narzędzie) (n)
pauza (pauza) (n)	pauza (znak pisarski) (n)
suma (suma) (n)	suma (wynik z dodawania) (n)
pasterka (pasterka) (n)	pasterka (nabożeństwo) (n)
pasterka (pasterka) (n)	pasterka (dziełeczyna) (n)
marka (marka) (n)	marka (znaczek na listy) (n)
marka (marka) (n)	marka (pieniądź pruski) (n)
kary (kary) (n)	kary (pokuty) (n)
brody (brody) (n)	brody (czarna kosa) (n)
koryto (koryto) (n)	koryto (miejsce) (n)
	koryto (miejsce) (n)

stopy (ногъ цзѣщъ)	stopy (подно́за го́р)
głowa (цѣща́а)	głowa (го́р)
zakład (науко́вы)	zakład (о́бщественна́я у́ч. п. н)
dziennik (га́зета)	dziennik (шко́льный)
kanon (до́гматы)	kanon (законъ свя́тый)
komora (спѣва́льня)	komora (у́ч. п. н)
jagody (о́воще я́годъ)	jagody (по́ливы)
czajka (пта́к)	czajka (го́дзъ коза́чка)
biegun (земски́)	biegun (у́ч. п. н)
zrazy (по́трава)	zrazy (до́щечки)
wilki (зверѣ́та)	wilki (до́ше дре́во)
zachód (сто́на)	zachód (ста́рание)
sokół (пта́к)	sokół (гѣ́мнastyk)
Kozak (мѣсск. Укра́ны)	kozak (гѣ́рць)
bałwan (морски́)	bałwan (гѣ́пиец)
wilia (вѣ́цера)	Wilia (рэ́ка)
środa (дзѣ́нь)	Środa (мѣсто)
buda (схроні́с. для́ psa)	Buda (мѣсто)
odra (вы́сыпка)	Odra (рэ́ка)
lipa (дрэ́во)	Lipa (рэ́ка)
masarz (рэ́зник)	masaż (мѣ́стienie)
pokój (і́зба)	pokój (зго́да)
potrawy (па́дло)	potrawy (сiano)
kopia (пі́ка)	kopia (одбі́тка)
statek (о́крѣт)	statek (по́вага)
klepsydra (часо́мтар)	klepsydra (карта́ по́грз.)
duma (у́ч. п. н)	duma (у́ч. п. н)
Duma (па́нства́ в Росы́)	Duma (па́нства́ в Росы́)
sobos (самолу́б)	sobos (Себа́стыян)
piśa (до́ рзнѣ́ця)	piśa (мѣсто)
wilga (пта́к)	Wilga (рэ́ка)
świnia (вѣ́прз)	Świnia (рэ́ка)
prawy (у́ч. п. н)	prawy (справѣ́длывы)
waza (мачы́ние)	Waza (кро́ль польски́)
polina (мѣ́дзы го́рами)	Dolina (мѣсто)

orkan (wichér)	Orkan (у́ч. п. н)
gwoździki (квіта́ткі)	gwoździki (квіта́ткі)
babka (стару́шка)	babka (стару́шка)
stryj (брат о́ца)	Stryj (рэ́ка)
róża (квіат)	róża (ро́за)
kolej, (дро́га же́lazna)	kolej, (chóроба)
pas (буды́нек)	pas (ста́д ко́ў)
korona (накры́cie го́ловы)	korona (мо́нета)
warta (стра́ж)	warta (не́дрого́ ко́ст.)
klucz (у́ч. п. н)	klucz (кілька́ фо́лварк.)
klucz (до́щечка)	klucz (до́щечка)
Mars (цѣ́ло не́bieskie)	Mars (бо́г во́йна)

PORÓWNIANIA.

UWAGA: Uzupełnij następujące porównania:

475. Słodki jak (słodki)	gorzki jak (gorzki)
kwaśny jak (kwaśny)	ciężki jak (ciężki)
lekki jak (lekki)	miękki jak (miękki)
twardy jak (twardy)	kruchy jak (kruchy)
biały jak (biały)	czarny jak (czarny)
blady jak (blady)	czzerwony jak (czerwony)
rumiany jak (rumiany)	prosty jak (prosty)
krzywy jak (krzywy)	zimny jak (zimny)
gorący jak (gorący)	silny jak (silny)
słaby jak (słaby)	cienki jak (cienki)
gruby jak (gruby)	ostry jak (ostry)
tępy jak (tępy)	diękny jak (diękny)
brzydki jak (brzydki)	dobry jak (dobry)
zły jak (zły)	bogaty jak (bogaty)
goły jak (goły)	wierny jak (wierny)
fałszywy jak (fałszywy)	jasne jak (jasne)
bliższy się jak (bliższy się)	napracował się jak (napracował się)
idzie pomału jak (idzie pomału)	smutno jak (smutno)
blogo jak (blogo)	

GODŁA I SYMBOLE.

UWAGA: Jakie jest godło

476. kowala ? (kowala)
- ślusarza ? (ślusarza)
- szewca ? (szewca)
- krawca ? (krawca)
- cieśli ? (cieśli)
- stolarza ? (stolarza)
- rzeźnika ? (rzeźnika)
- masarza ? (masarza)
- bednarza ? (bednarza)
- garncarza ? (garncarza)
- malarza ? (malarza)
- drukarza ? (drukarza)
- rybaka ? (rybaka)
- rolnika ? (rolnika)
- leśnika ? (leśnika)
- żołnierza ? (żołnierza)
- dowódcy ? (dowódcy)
- technika ? (technika)
- górnika ? (górnika)
- pisarza ? (pisarza)
- Polski ? (Polski)

Litwy? (ниги на зрети)
Austrii? (изъ чарны) (p)wugłowy

UWAGA: Oznacz symbole:

477. wiosny — (kwiaty) [kwiaty]
 lata — (snopy, sierp) [znwo, snopy, sierp]
 jesieni — (owoc) [dozriace owoc]
 zimy — (lód) [nieg i lod]
 żałoby — (czarne szaty, cyprys) [czarne szaty, cyprys]
 szacunku — (ukłon) [uklon]
 życzliwości — (podanie ręki) [podanie rki]
 przyjaźni — (niezapomniana) [niezapomniana]
 miłości — (płonące serce, róża) [pionace serce, roz]
 nadziei — (kotwica) [kotwica]
 pokoju i zgody — (gałązka oliwna) [galazka oliwna]
 gościnności — (chleb i sól na tacy) [chleb i sol na tacy]
 poddania się — (zbroń lub kluczy od miasta) [zbroń lub kluczy od miasta]
 [oddanie] [oddanie]
 zdobycia miasta — (zatknięcie sztandaru) [zatkniecie sztandaru]
 przebiegłości — (lis) [lis]
 roztropności — (wąż) [waz]
 wyniosłości — (orzeł) [orz]
 drapieżności — (tygrys) [tygrys]
 wierności — (pies) [pies]
 pracowitości — (pszczola) [pszczola]
 skrętności — (mrówka) [mrowka]
 skromności — (flolek) [flolek]
 niewinności — (lilia) [lilia]
 niewoli — (okowy, łańcuchy) [okowy, lancuchy]
 oswobodzenia się — (dzieranie więzów) [dzieranie wzow]
 postępu i oświaty — (płonąca pochodnia) [pionaca pochodnia]
 wsteczności i ciemnoty — (rak) [rak]
 nauki — (sowa) [sowa]
 sprawiedliwości — (niewista z wagą) [niewista z waga]

„Biesiada sto kilogramów sprawunek
odgłos wieczerza działa książki.“

W pierwszej chwili nie rozumiał co znaczą te wyrazy bez związku. Będąc jednak człowiekiem inteligentnym, dotąd myślał, aż nareszcie znalazł klucz do rozwiązania tej zagadkowej depezy w synonimach telegrafowanych sposobem akrostychu. Jakież były te wyrazy i treść telegramu?

PRZENOŚNIE, WYRAŻENIA OBRAZOWE.

UWAGA: Powiedz, co oznaczają w języku potocznym następujące przenośnie:

482. Król zwierząt — (waj)
 Król ptaków — (orzeł)
 Głowa rodziny — (ojciec)
 Dusza domu — (matka)
 Matczyne pociechy — (dzieci)
 Panna Guzdralska — (opieszala)
 Chłopak Wszedobylski — (włóczęga)
 « Wścibski — (zbyt ciekawy)
 « Wybijokno — (złobuz)
 Człowiek anioł — (bardzo poczciwy)
 « lew — (bardzo ważny)
 « tchórz — (bojaźliwy)
 « lis — (chytły, przebiegły)
 « płaz — (nikczemny)
 Tęga głowa — (bardzo zdolny)
 Ciasna głowa — (bez zdolności)
 Wiosna życia — (młodość)
 Jesień życia — (starość)

- Włos szronem pokryty — (siv)
 Zwierciadło duszy — (oko)
 Oko nieba — (słońce)
 Śmiertelne szczątki } (zwołki)
 Popioły przodków }
 Klejnot szlachecki — (herb)
 Człowiek bez żółci — (nie gniewa się)
 « gładki — (grzeczny)
 « o kamiennem sercu — (niełitościwy)
 « o wytartem czole — (bezwstydny)
 « w gorącej wodzie kąpany — (niecierpliwy)
 « o gorącej krwi — (łatwo zapalający się)
 « wysoko sięgający — (ambitny)

- Przeniósł się do wieczności
 Rozstał się z tym światem
 Zakończył wędrówkę ziemską
 Pożegnał ten świat
 Zgasła lampa jego żywota
 Chłopczyk powiększył grono aniołków
 Z zimną krwią — (spokojnie)
 Rzuca iskry z oczu — (gnięwa się)
 Ma strawny żołądek — (nie przedkłada się)
 Ma dobry węch — (bardzo dopomysłny)
 Nie z jednego pieca chleb jadł — (doświadczony)
 Włosy stanęły mu dębem na głowie } (się)
 Dusza na ramieniu } (przełakł)
 Spoczywa na laurach } (pozyskał sławę)
 Uzyskał wieniec laurowy }
 Stapa po różach — (nie powodził się)
 Pochodzi z dobrego domu — (ma poczciwych rodziców)
 Spadł nań straszny cios — (wielkie nieszczęście)
 Trzyma się klamki pańskiej — (słży panom)
 Znajduje się w siódmym niebie (uszcześliwiony)

(umarł)

Prowadzi go na pasku } (dobrze go pilnuje)
Trzyma go w ryzach } (posmutniał)
Spuścił nos na kwintę — (przewodzi nad innymi)
Gra pierwsze skrzypce }
Wodzi rej } (będzie się gniewał)
Zanosi się na burzę — (ludzie przeciążeni pracą)
Robocze woły }
Biali murzyni }
Patrzy argusowemi oczyma — (pilnie strzeże)
Syn Apolina gra na lutni — (poeta tworzy)
Ludzie palą mu hekatombę — (ludzie oddają mu cześć)

PYTANIA PRAKTYCZNE.

Cobyś zrobił w tym wypadku :

483. Gdybyś dostał od kogo ogromną paczkę cukierków ?
484. Gdybyś dostał od kogo 10 koron (10 rubli, 10 marek) ?
485. Gdyby cię kto zapytał : »Co wolisz, jedną koronę czy 100 halerzy (jednego rubla, czy sto kopiejek ; jedną markę, czy sto fenigów) ?
486. Gdyby cię kto poczęstował kieliszkiem słodkiej wódki ?
487. Gdyby ci kto dał do wyboru : sto zgniłych jabłek, albo sto spleśniałych śliwek ?
488. Gdyby ci ktoś chciał dać jakiś podarunek ; cobyś chciał mieć ?
489. Gdyby ktoś z twoich krewnych chciał cię zabrać w dalszą podróż ; dokąd chciałbyś jechać ?
490. Gdyby cię ktoś zaprosił do jazdy balonem wysoko w powietrze ?

491. Gdybyś szedł drogą, a jakiś koń bez woźnicy biegł prosto ku tobie z przeciwnej strony?
492. Gdyby na ulicy pies jakiś biegł prosto ku tobie, a ludzie z daleka wołali, że on jest wściekły?
493. Gdybyś znalazł na ulicy złoty zegarek?
494. Gdybyś zgubił na ulicy jakąś kosztowną rzecz?
495. Gdyby ci kanarek uciekł z klatki i siadł na dachu?
496. Gdybyś rozsypał na ulicy pieniądze, a jakiś ulicznik porwał z nich monetę i począł uciekać?
497. Gdyby ci kapelusz wpadł do rzeki, której głębokości nie znałbyś, a woda coraz więcej oddalała go od brzegu?
498. Gdybyś kapał się w rzece, a jakiś drab zabrał ci ubranie i począł uciekać?
499. Gdybyś znalazł na ulicy woreczek z pieniędzmi, a jakiś człowiek przystąpił do ciebie i powiedział, że to jego własność?
500. Gdyby w twojej obecności bawiło się na drodze jakieś małe dziecko, a wtem nagle nadjeżdżał powóz lub samochód?
501. Gdybyś z dziećmi przechadzał się nad brzegiem rzeki, a jedno z nich wpadło do wody i poczęło tonąć?
502. Gdybyś miał płaszcz, zawieszony na ramionach, a jakiś człowiek zerwał ci go z ramion i począł z nim uciekać?

503. Gdybyś, jadąc koleją z rodzicami do odległego miasta, wyszedł na chwilę z wagonu, gdy pociąg stanął na stacyi, a wtem pociąg ruszyłby z miejsca?
504. Gdybyś był na przedstawieniu w teatrze lub na nabożeństwie w kościele, a ktoś nagle krzyknął: »Pali się!«?
505. Gdybyś na wycieczce samotnej z dala od swojego domu zachorował i nie mógł dalej iść?
506. Gdybyś zabłądził w jakim wielkim lesie?
507. Gdybyś, będąc sam w Tatrach lub jakich innych górach, zobaczył nagle zbliżającego się niedźwiedzia?
508. Gdyby obok ciebie na ulicy spadły na ziemię druty, przewodzące elektryczność do tramwaju?
509. Gdybyś miał odpowiadać lekcycę, a wtem dostałbyś czkawki i ta nie ustawała?
510. Gdybyś szedł przez rozległe pole, a podczas tego zerwała się nagle burza i poczęły bić pioruny?
511. Gdyby w twojej obecności ktoś nagle zemdłał, a nie było nikogo starszego w pobliżu?
512. Gdybyś w drodze napotkał zmarzniętego człowieka?
513. Gdyby na wycieczce ciebie lub twojego towarzysza ukąsiła żmija?
514. Gdybyś w jakimś mieszkaniu zastał zaczadzonego człowieka?

515. Gdyby w drodze podczas silnego mrozu ogarnęła cię senność i zdawało ci się, że pokrzepi cię krótki odpoczynek na ławce lub jakim kamieniu?
516. Gdyby w twojej obecności służąca rozbiła lampę, oblała się naftą, a ta na niej się zapaliła?
517. Gdybyś był wieczorem na cmentarzu i usłyszał głos, wydobywający się z którego grobu?
518. Gdybyś zobaczył w nocy chodzącego po dachu kogoś ze swoich krewnych lub znajomych?
519. Gdybyś był zmuszony nocować w lesie lub na puszczy w pobliżu drapieżnych zwierząt, wilków, niedźwiedzi i t. p.?
520. Gdyby podczas podróży wśród przepaści górskich, rozbiła się latarnia i nie widziałbyś drogi przed sobą?
521. Gdybyś zobaczył obcego człowieka wchodzącego przez okno lub włamującego się do waszego mieszkania?
522. Gdybyś był posłany na pocztę z jakimś wartościowym pakunkiem, a nieznajomy człowiek oświadczył, że pomoże ci nieść ten pakunek?
523. Gdybyś był sam w domu, a jakiś nieznajomy człowiek przyszedł i powiedział, że twój ojciec przysłał go po płaszcz lub futro?
524. Gdybyś, będąc sam w odległym, obcym mieście, zgubił pieniądze i nie miał za co wrócić do domu?

525. Gdyby podczas wojny krewny twój prosił cię o schronienie przed ścigającymi go nieprzyjaciółmi?
526. Gdyby jakiś nieznajomy pan zaprosił cię do przejażdżki powozem lub samochodem?
527. Pewnego chłopca porwali cyganie i uprowadzili do wielkiego lasu. Nie mając przy sobie ani pióra, ani ołówka, ani kawałka papieru, dał on przecież znać rodzicom o swoim losie, pomimo, że cyganie nie pozwolili mu w drodze ani krzyczeć, ani nawet zbliżyć się do ludzi. W jaki sposób mógł on to uczynić?
528. Na wyspie Krecie znajdował się w czasach starożytnych labirynt, t. j. gmach olbrzymi, zawierający tysiące podziemnych sal i korytarzy, do których prowadziło tylko jedno wejście tak, że kto wszedł do wnętrza, nie mógł już trafić do bramy i zginął. Starożytne podanie mówi, że Tezeusz, młody książę grecki, przeszedł ten cały labirynt do końca i wrócił tą samą drogą do bramy, używszy w tym celu jednego środka. Jaki to był środek?
529. Pewien chłopiec wyszedł na wieżę kościelną. Tymczasem na dole w kościele powstał pożar, który ogarnął wkrótce i schody, prowadzące na wieżę. Jak mógł ten chłopiec wydostać się z tego niebezpieczeństwa bez szwanku?
530. Pewna dziewczynka w większym mieście, wróciwszy wieczorem z przechadzki do domu, zobaczyła z przerażeniem końce nóg ludzkich, wystające z pod jednego łóżka. Choć była sama w całym mieszkaniu, nie straciła głowy, lecz po-

stąpiła tak, że rodzice i znajomi nie mogli dość nachwalić się jej roztropności i przytomności umysłu. Jak ona postąpiła?

531. Pewien chłopiec, przyjechawszy z ojcem do Londynu, nie znając języka angielskiego, załodził w tem olbrzymim mieście, a co gorsza, że nie pamiętał ani nazwy hotelu, w którym mieszkał, ani nawet ulicy, przy której stał hotel. W jaki sposób wydobył się on z tego przykrego położenia?
532. Podczas rozruchów we Włoszech wojsko wkroczyło do pewnego miasta, w którym ukrywał się dowódca buntowników, o czym jednak nie wiedzieli jego nieprzyjaciele. Pomimo pilnego strzeżenia na wszystkich rogatkach miejskich dowódca rewolucyi zdołał wyjść z miasta wraz z gronem wybitniejszych spiskowców i to w sposób całkiem jawny. Jaki to mógł być sposób?
533. Pewien bogaty dziwak francuski, czując się w r. 1913 blizkim śmierci, kazał przywołać swoją siostrzenicę i w obecności kilku zaproszonych świadków powiedział jej, że daruje jej swój wspaniały pałac z wielkim parkiem i ogrodem, oraz całą swoją kasę, zawierającą kilka milionów franków, jeżeli potrafi *jednym wyrazem* wypowiedzieć wszystko, co chce po jego śmierci otrzymać. W jaki sposób mogła ona określić jednym słowem, że pragnie otrzymać pałac, ogrody i kasę z pieniędzmi?

ŁAMIGŁÓWKI.

s	o	k
o	k	o
k	o	s

534.

Ile razy w powyższym kwadracie można przeczytać z różnych stron wyrazy: sok, oko, kos?

535. W podobnym, jak powyższy, kwadracie, ułożyć z następujących liter: *a a o o s s s s s* trzy wyrazy, których znaczenie jest następujące:
1. dodatek do pieczeni,
  2. owad, podobny do pszczoły,
  3. król polski, obcego pochodzenia.
536. W kwadracie, podzielonym na 16 kwadracików, ułożyć z następujących liter: *a a a a a i i k k k k r r r r r* cztery wyrazy, które, z przodu cytane, mają takie znaczenie:
1. zwierzęta z kleszczami,
  2. mocny napój, dodawany do herbaty,
  3. przeciwieństwo nagrody,

4. postać bajeczna z dawnej Grecji z woskowemi skrzydłami.

537. Wyraz, oznaczający wielką karę niebios, a zarazem tytuł dzieła Sienkiewicza, ułożyć w kwadracie, podzielonym na 25 kwadracików, tak, aby go można z różnych stron przeczytać 12 razy.

538. Z następujących liter: *a a a a a e e f l l m n n n n o* ułożyć w kwadracie cztery wyrazy, których znaczenie jest następujące:

1. powstaje na wielkich wodach,
2. wyraz w pacierzu,
3. imię mężczyzny,
4. imię kobiety.

539. Z liter: *a a a e n n n n o o r r t y z z* utworzyć w kwadracie cztery wyrazy, mające następujące znaczenie:

1. lek, wyrabiany z ryby,
2. pora dnia,
3. nasienie z silnym zapachem,
4. niezbędne narzędzia domowe,

540. Z liter: *a a a a a a b d l o o r r w w z* ułożyć cztery wyrazy w kwadracie. Znaczenie ich jest następujące:

1. długi sprzęt domowy i szkolny,
2. nazwa psa,
3. napój,
4. mieszkaniac Azji, wojowniczego ducha.

541. Z liter: *a a a k k o o o o r r s s w w z* ułożyć w kwadracie cztery wyrazy o następującym znaczeniu:

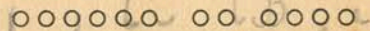
1. nocny ptak,

2. część głowy, smaczna uwędzona,
3. wytwór owadów,
4. budowa przedpotopowa.

542. Z liter, zawartych w wyrazach: *wieki, mi, czad, cma*, — złożyć imię i nazwisko wielkiego poety polskiego.

543. Z liter, zawartych w wyrazach: *Wicek, znój, szyk, figa, sera*, — złożyć imię i nazwisko bardzo pracowitego a nieżyjącego już powieściopisarza polskiego.

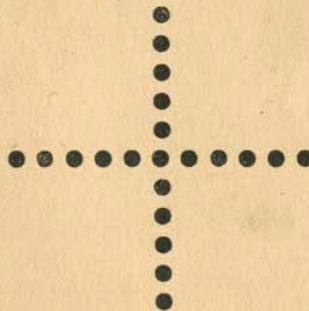
544. Z następujących 12 kółek utworzyć przez dopisanie kresek — litery: *a a b d d g g o o o o p*, z których mają powstać trzy wyrazy, dające myśl zrozumiałą:

545. Czy potrafisz w ciągu pięciu sekund napisać 100 i polskimi literami?

546. Jak można przekształcić na sześciowiersz z *dobrymi rymami* następujący dwuwiersz:

Gdy srogo lew ogonem rusza,
To w krzaku podskakuje dusza.

547.

*lola
amen*

W tej łamigłówce krzyżowej należy w miejsce kropek napisać niżej podane wyrazy. Środkowe litery, z góry na dół czytane i szósty, najdłuższy rząd w kierunku poziomym, stanowią imię i nazwisko walecznego króla polskiego.

1. Spółgłoska.
2. Wszędzie powinien panować.
3. Do boju niezdatny wskutek boju.
4. Miejsce kąpielowe we wschodniej Galicyi.
5. Podobny do rozpustnika.
6. Król polski waleczny.
7. Język obcy.
8. Bardzo użyteczny nowszy wynalazek.
9. Drzewo leśne szpilkowe.
10. Narzędzie najważniejszego zmysłu.
11. Samogłoska.

548. W tej łamigłówce chodzi o odgadnięcie najdłuższego, podstawowego wyrazu, który składa się z pięciu liter: 1, 2, 3, 4, 5. Aby do tego dojść, trzeba wprzód po kolei odgadnąć wyrazy, utworzone z niektórych liter podstawowego wyrazu w porządku następującym:

- 4, 5, — Wykrzyknik,
- 3, 4, 5, — przyrząd do przelew. płynów,
- 2, 3, 4, 5, — ciecz tłusta,
- 1, 2, 3, 4, 5, — wyborny środek komunikacyjny.

549. 2, 3, 4, — W nim żyli Ewa i Adam.
4, 3, — Zawsze o sobie powiadam.
1, 2, 3, — Z wody w zimie powstaje,
Płynie po rzece, nim staje.
2, 3, 1, — Szczypie swoimi kleszczami.
3, 4, — Tak człowiek krzyczy czasami.
1, 2, 3, 4, — Dużo wsi, miast z górami, rzekami.

ZAGADKI RACHUNKOWE I FIGIELKI GEOMETRYCZNE.

552. W pewnym pokoju paliło się pięć świec. Służący zgasił trzy; ile jeszcze pozostało?
553. Na drzewie siedziało 9 wron. Myśliwy strzelił i zabił z nich cztery; ile jeszcze pozostało?
554. Szedł brat z siostrą i mąż z żoną.
Znaleźli cztery jabłka pod jabłonią,
Wzięli po jabłuszku, jedno pozostało.
Jak się to stało?
555. Dwóch ojców i dwóch synów na łące
Ubiło razem trzy zające;
A gdy szli do domu swęgo,
To każdy z nich miał jednego.
556. Osieł przywiązany był na łące u kołka na sznurze 50 m. długim. Na jak długo wystarczy mu paszy?
557. Jeden człowiek zajdzie do Wieliczki z Krakowa w dwóch godzinach; w jakim czasie zajdzie tam dwóch ludzi?

558. Cetnar mąki kosztuje 20 Koron; ile trzeba zapłacić za dwuhalerzową bułkę?
559. Ktoś raz napisał na ścianie tak składnie:
»Mam dziesięć palców u każdej mej ręki
Pięć dwadzieścia u nóg i rąk wypadnie«.
Nie wierzysz? Więc daj przecinek małeńki.
560. Jak można udowodnić, że połowa dwunastu jest siedm?
561. Jak można udowodnić, że gdy odejmiemy ośmdziesiąt ośm od dwudziestu, pozostanie dwadzieścia dwa?
562. Wyszukaj ośmiocyfrową liczbę, któraby, pomnożona przez 9, dała na iloczyn *dziewięć jedynek*, bezpośrednio po sobie następujących.
563. W każdym kącie pokoju siedzi kotek i spi, Naprzeciwko zaś każdego siedzi kotków trzy. Za każdym z nich na ognie siedzi kotek znów. Policzże ich jak najprędzej, ile ich jest — mów!
564. Z dziesięciu zapalek zrobić bez łamania trzynaście, a potem odjąć pięć zapalek tak, ażeby z całości pozostało jeszcze ośm.
- 565.

a) W powyższe kwadraty wpisać dwanaście kółek tak, aby w każdym rzędzie były po cztery kółka.

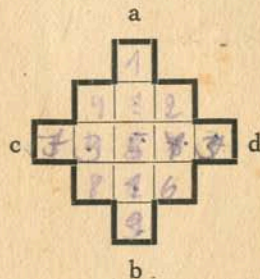
b) W powyższe kwadraty wpisać liczby od 1 do 9 w ten sposób, by w każdym kierunku zliczone trzy liczby, dały sumę 15.

566.

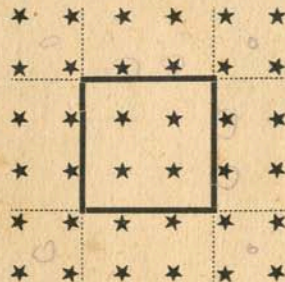
W powyższe kwadraty wpisać takie liczby, by suma w pionowym i ukośnym kierunku wynosiła zawsze 33.

567.

W powyższe kwadraty wpisać liczby od 1 do 9 w ten sposób, aby w najdłuższych szeregach a, b, c, d, suma liczb wynosiła 25, a w każdym innym szeregu tylko 15.

568.

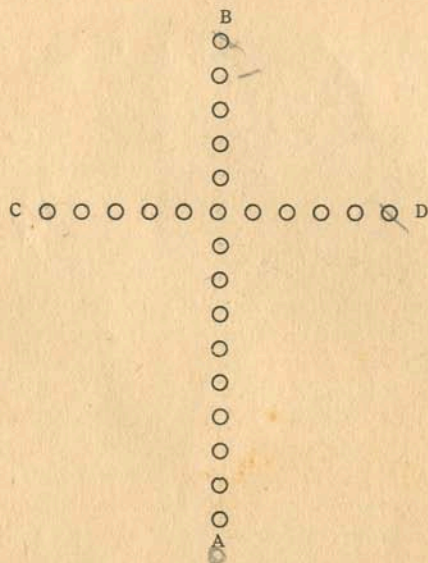
Z powyższych gwiazdek, z których po każdej stronie jest dwanaście, odjąć cztery w ten sposób, aby w pozostałych gwiazdkach także dwanaście było po każdej stronie

1	6	11	6	1
6				6
11				11
6				6
1	6	11	6	1

569.

Podczas oblężenia pewnej twierdzy przez nieprzyjaciół, kazał dowódzca 96 żołnierzom ustawić się z czterech stron na wałach tej twierdzy w ten sposób, że po każdej stronie było 25 żołnierzy. Lecz w czasie trzykrotnego szturmego zginęło z tych żołnierzy 16, a mianowicie pierwszym razem 8, a w obu następnych szturmach po 4. Aby nie martwić dowódcy, przełożony straży ustawił po każdej stronie żołnierzy tak, że dowódca mógł ich naliczyć na każdym boku po 25 żołnierzy. W jaki sposób ten oficer uszykował za każdym razem żołnierzy?

570. W figurze, podobnej do poprzedzającej, która zawiera 52 kwadracików, wpisać liczby od 1 do 25 tak, aby w każdym kierunku zliczonych pięć liczb dało sumę 65.
571. Pewna bogata pani miała 25 drogich dyamentów, które kazała oprawić w formie powyższego krzyża, aby mogła je łatwo policzyć.

Codziem też liczyła je z dołu do góry (A — B) a potem znów z dołu (A) do końca ramienia C, wreszcie do punktu D i w każdym z tych kierunków naliczyła zawsze 15 dyamentów. Z tego wnosiła, że nie brakuje ani jednego dyamentu. Lecz mąż tej pani zganił jej sposób liczenia i by przekonać ją, na jak mylnej podstawie oparła swą rachubę, zabrał raz cichaczem z krzyża dwa dyamenty, a mimo to żona nie spostrzegła ubytku. Z którego miejsca zabrał mąż jej te dyamenty?

572. Pewien fotograf ogłosił, że za każdą pierwszą fotografię żąda od swoich odbiorców 1 koronę, a za każdą następną o 10 halerzy mniej od

poprzedzającej. Gdy pewien zartowniś dowiedział się o tem, zamówił sobie 21 fotografii, a gdy były gotowe, chciał je otrzymać bezpłatnie, wykazując rachunkiem, że rabat za drugą dziesiątkę fotografii pokrywa całą należość za pierwszą dziesiątkę. Na jakiej podstawie mógł on tak twierdzić?

573. Pewien król chciał mieć na swoim dworze bardzo dowcipnego błazna. Powiedział mu tedy, że da mu taką płacę miesięczną, jaką sam zechce. Błazen oświadczył skromnie, że żąda bardzo mało, bo za pierwszy dzień swojej służby chce otrzymać tylko *jeden grosz*, a za każdy następny dzień aż *do końca miesiąca* dwa razy więcej, niż w dniu poprzedzającym. Król pomyślał sobie: »Jaki ten błazen głupi, że tak mało żąda« — i zgodził się chętnie na to wynagrodzenie. Lecz po kilkunastu dniach wypędził błazna z gniewem i nazwał go chytrym lisem i ździercą. Dlaczego?

574. Pewien wieśniak poszedł raz do szewca, który był jego kumem, aby mu zapłacić za zrobione buty. Za buty należało się *sześć rubli*, a wieśniak dał banknot *dziesięciorublowy*. Ale szewc nie miał drobnych pieniędzy, więc posłał banknot do zmienienia, poczem wydał z niego kumowi *cztery ruble*. Po chwili wpada do warstata szewca sąsiad, u którego zmieniono pieniądze i powiada z oburzeniem, że posłana do zmiany dziesięciorublowka jest fałszywa, żąda przeto innej dziesiątki. Szewc nie wierzył w to, aby banknot był podrobiony, ale dla miłego spokoju, aby nie mieć z władzami do

czynienia, wyjął z kufra *inną dziesięciorublowkę* i dał ją sąsiadowi, a tę, rzekomo fałszywą, *wrzucił do pieca*. Otóż jest pytanie, kto na tem stracił i ile?

(Zagadnienie powyższe już z treści swojej interesujące, stanie się jeszcze więcej zabawne, gdy zadający je będzie umiał w towarzystwie sprowadzać rachujących na błędne tory takimi n. p. pytaniami: A buty? a zniszczona dziesięciorublowka? a wydana reszta? i t. p.)

575. Dawnymi czasy był u pewnego pustelnika na wychowaniu młodzieniec bardzo lekkomyślny. Gdy nastały w kraju rozruchy wojenne, przybyło w te strony kilku młodych wólczegów, którzy namawiali naszego młodzieńca, aby puścił się z nimi na grabież i wólczegę po świecie. Wyrostek przyszedł do swego opiekuna i rzecze: »Sprzykrzyło mi się już to jednostajne życie wśród pracy, nauki i modlitwy. Puść mię, ojcze, w świat z młodymi towarzyszami.«

Pustelnik odradzał, jak mógł, swojemu wychowankowi, a gdy nic nie pomogło, wyjął ze skrzynki tabliczkę, na której było napisanych mnóstwo liter w różnych kierunkach i rzekł: Dobrze więc, puszczę cię od siebie, ale pod warunkiem, że policzysz, ile razy na tej tabliczce powtarza się zdanie: »Odpędzaj zle pokusy!«

Młodzieniec zgodził się na ten, jak sądził, łatwy warunek i począł liczyć. Liczy i liczy i nie może się doliczyć. Zanim doszedł do czwartej części całej liczby, awanturnicy, znużeni długim czekaniem, ruszyli dalej, pozostawiając naszego młodzieńca w spokoju.

Kto potrafi policzyć, ile razy powtarza się tu w różnych kierunkach to zdanie?

y	s	u	k	o	p	e	ł	z	j	z	ł	e	p	o	k	u	s	y
ś	u	k	o	p	e	ł	z	j	a	j	z	ł	e	p	o	k	u	s
u	k	o	p	e	ł	z	j	a	z	a	j	z	ł	e	p	o	k	u
k	o	p	e	ł	z	j	a	z	d	z	a	j	z	ł	e	p	o	k
o	p	e	ł	z	j	a	z	d	ę	d	z	a	j	z	ł	e	p	o
p	e	ł	z	j	a	z	d	ę	p	ę	d	z	a	j	z	ł	e	p
e	ł	z	j	a	z	d	ę	p	d	p	ę	d	z	a	j	z	ł	e
ł	z	j	a	z	d	ę	p	d	o	p	ę	d	z	a	j	z	ł	e
e	ł	z	j	a	z	d	ę	p	d	p	ę	d	z	a	j	z	ł	e
p	e	ł	z	j	a	z	d	ę	p	ę	d	z	a	j	z	ł	e	p
o	p	e	ł	z	j	a	z	d	ę	d	z	a	j	z	ł	e	p	o
k	o	p	e	ł	z	j	a	z	d	z	a	j	z	ł	e	p	o	k
u	k	o	p	e	ł	z	j	a	z	a	j	z	ł	e	p	o	k	u
s	u	k	o	p	e	ł	z	j	a	j	z	ł	e	p	o	k	u	s
y	s	u	k	o	p	e	ł	z	j	z	ł	e	p	o	k	u	s	y

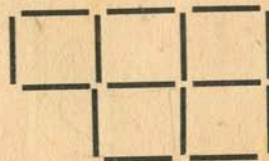
576. Wyraz *Abracadabra* (czytaj: *Abrakadabra*) uważany był w średnich wiekach za słowo czarodziejskie, któremu łatwowierni przypisywali moc zaklęcia i uzdrawiania.

Ile razy można ten wyraz przeczytać, zaczynając od któregośkolwiek *A* z lewej strony, a kończąc na ostatnim *a* z prawej strony u góry, jeżeli się postępować będzie we wszystkich pionowych, poziomych i ukośnych kierunkach prostych i krzywych?

Santale
Trzy

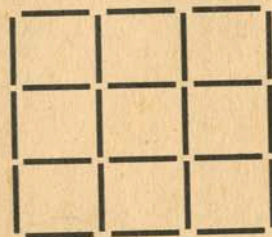
A b r a c a d a b r a
A b r a c a d a b r
A b r a c a d a b
A b r a c a d a
A b r a c a d
A b r a c a
A b r a c
A b r a
A b r
A b
A

577.

Z 15 zapałek ułożyć według powyższego rysunku 5 obok siebie leżących równych kwadratów. Teraz z tej figury należy odjąć *trzy* zapałki w ten sposób, ażeby z pięciu kwadratów pozostały tylko *trzy*.

578.

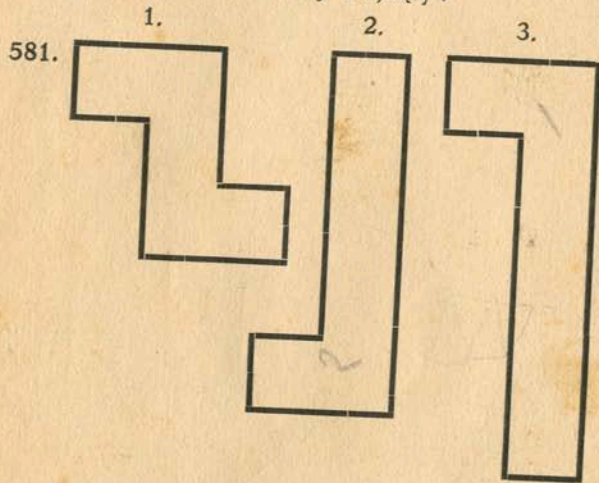

Z 24 zapalek ułożyć według powyższego rysunku dziewięć kwadratów. Sztuka polega na tem, ażeby przez odjęcie z całości ośmiu zapalek powstały tylko *dwa* kwadraty.

579. Jak można z sześciu równej długości zapalek utworzyć cztery równoboczne trójkąty?

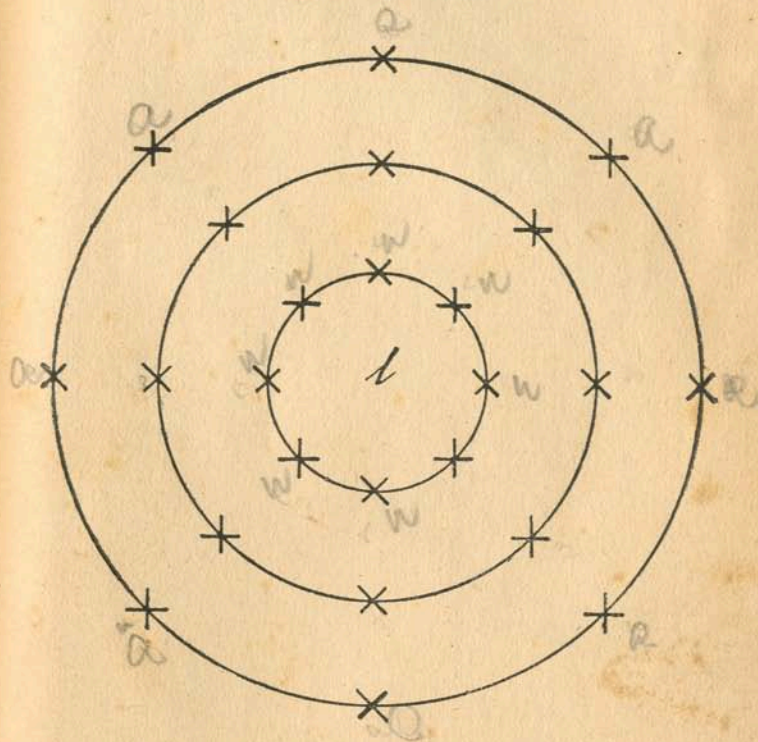
580. W jaki sposób można za pomocą *czterech* zapalek utworzyć *cztery* trójkąty?

Z trzech kawałków kartonu, wystrzyżonych według figury 1., z jednego kawałka w formie figury 2. i z jednego kawałka według figury 3. złożyć krzyż.

582. Na największej linii kołowej wszędzie, gdzie są gwiazdki, napisać literę *a*, na mniejszej linii kołowej w miejsce gwiazdek literę *n*, a na naj-

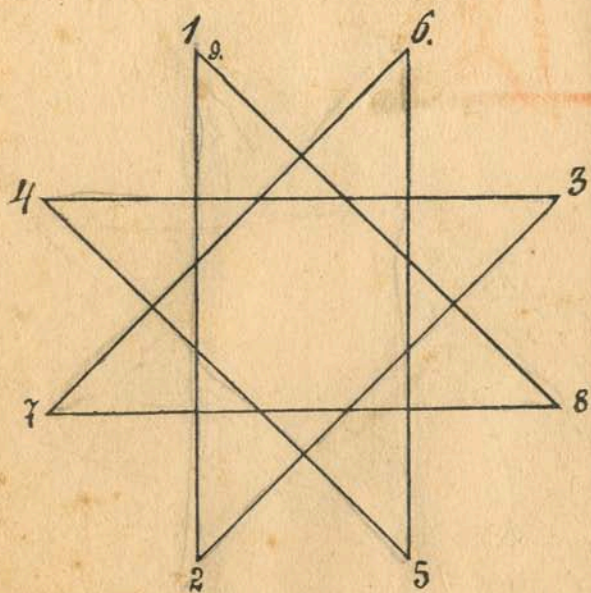
mniejszem kole zamiast gwiazdek literę *i*. W ten sposób powstanie na średnicach i promieniach największego koła wyraz, który jest nazwą wytworu chemicznego, z którego robią różne farby i atrament fioletowy, a który, czytany wpród i wstecz, ma to samo znaczenie.

Ile razy można przeczytać ten wyraz w różnych kierunkach?

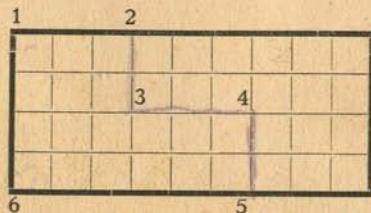

583.

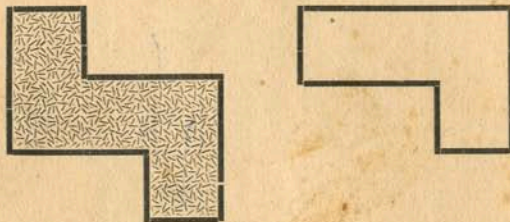
Narysować powyższą gwiazdę jednym ciągiem bez odrywania ołówka.

584.

Skrawek papieru, podzielony w powyższy sposób na 36 kwadracików, przepołowić na dwie równe części tak, aby położone obok siebie utworzyły doskonały kwadrat.

585.

Z powyższych czterech kawałków czarnych i czterech białych ułożyć kwadrat. (Części składowe najlepiej wystrzyż z nieużytecznych biletów wizytowych).

586.

UWAGA: Interesującą rozrywką umysłową oraz doskonałym ćwiczeniem w dodawaniu jest odgadywanie a właściwie obliczanie pomyślanej liczby przy pomocy następujących siedmiu liczbowych tabel. Ktoś pomyśli sobie jakąś liczbę nie większą nad 100, a następnie — nie zdradzając jej wcale — wskaże, w których tabelach ona się znajduje.

W jaki sposób można tę liczbę obliczyć?

I.

1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23,
25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45,
47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67,
69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89,
91, 93, 95, 97, 99.

II.

2, 3, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 22,
23, 26, 27, 30, 31, 34, 35, 38, 39, 42, 43,

46, 47, 50, 51, 54, 55, 58, 59, 62, 63, 66,
67, 70, 71, 74, 75, 78, 79, 82, 83, 86, 87,
90, 91, 94, 95, 98, 99.

III.

4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 20, 21, 22,
23, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 38, 39, 44, 45,
46, 47, 52, 53, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 68,
69, 70, 71, 77, 78, 79, 84, 85, 86, 87, 92,
93, 94, 95, 100.

IV.

8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 24, 25, 26,
27, 28, 29, 30, 31, 40, 41, 42, 43, 44, 45,
46, 47, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 72,
73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 88, 89, 90, 91,
92, 93, 94, 95.

V.

16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25,
26, 27, 28, 29, 30, 31, 48, 49, 50, 51, 52,
53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90,
91, 92, 93, 94, 95.

VI.

32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41,
42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52,
53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
96, 97, 98, 99, 100.

VII.

64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73,
74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84,
85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95,
96, 97, 98, 99, 100.

wolić się pierogami. Dowcipny kwestarz zgodził się chętnie na ten warunek i nie używszy wcale noża, podzielił w sposób matematyczny całe jarząbki pomiędzy wszystkich i to z największą korzyścią dla siebie. Jak on to uczynił?

FIGIELKI RYSUNKOWE.

594

CZY MOŻNA NARYSOWAĆ KAŻDĄ Z TYCH FIGUR ZA JEDNĄ POCIĄGNIĘCIEM OŁÓWKI?

REBUSY. (ZAGADKI W OBRAZKACH).

595

mam
mam
mam

w u

596

NA 100 LE

50+50= i A

597

NA u

598

o 3 ma

DE
GRÓ

599

60+40= i

chło i ma ma a

NA

600

od   A

601

C a się

99 ⁹/₉

602

iii (pięty miesiąc) C

  CH

REBUSY. (ZAGADKI W OBRAZKACH).

603

  y

 w

604

 MA

na C

605

BAR

bar A ku

100 czek

NA

606

SZ   so DA

 KE dla

i

607

przeł P

nie

u 2 coła
 zaimku
 soot.

608

DA GRO

OD LN

liboni
 gracta

609

CZY w

1000 kg
 RNI

A ja
 (po Łacinie)

610

BAJ   A

 A

REBUSY.
(ZAGADKI W OBRAZKACH).

611

zajmiesz
ciężko
z wody
i ma

E p

612

Z

Ł

h

NA

a

(miejsce polskie
krajowe)

N

ZA

ma
ma
ma

613

HERBATA
(po rosyjsku)
wyraz używany
zamiast słowa
"samot"

A

to

Y

HERBATA

HERBATA

HERBATA

HERBATA

614

NIE ? TOPO ; A

L ja
(po niemiec)

CESZ

Ć

614

elit

W ja
(po łacinie)

615

KU p

Roz

JAK WYGLĄDA, GDY JEST
618 SMUTNA?

619 JAK WYGLĄDAŁ, GDY
BYŁ MŁODY?

GDZIE JEST BOCIAN?

GDZIE JEST KOT?

JEST TU 4 KRASNOLUDKÓW - GDZIE?

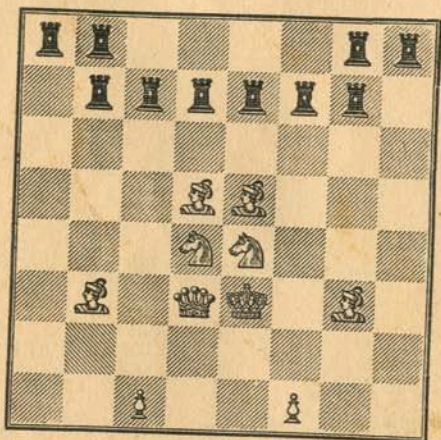

DODATEK.

LAMIGŁÓWKI Z SZACHOWNICY.

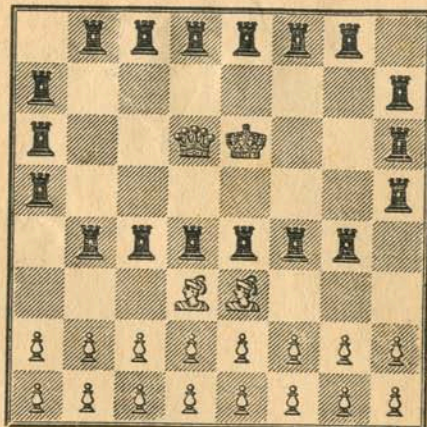

I.

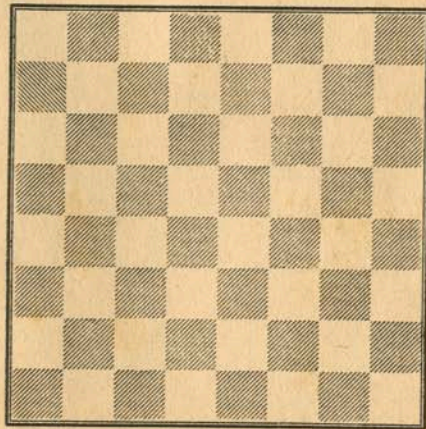
Jaką scenę z sąsiedzkiego pożycia królów w średnich wiekach może przedstawiać powyższy obrazek?

II.

Co przedstawia ten obrazek, jako pendant do poprzedniego?

III. a)

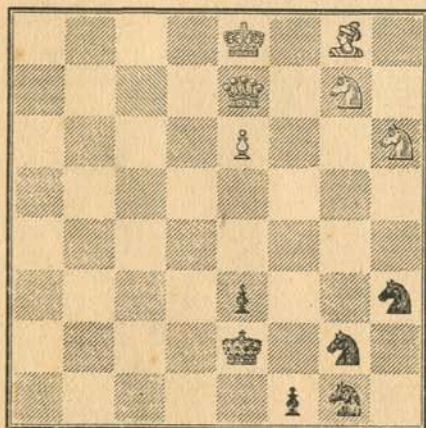

W jaki sposób można połączyć ze sobą na powyższej szachownicy bez odrywania ołówka wszystkie pola czarne prostymi liniami w kształcie ukośnej figury foremnej, nie przeskakując i nie przejeżdżając po raz drugi przez te same pola czarne w prostym kierunku?

III b.) W taki sam sposób, jak w powyższym zadaniu, przejechać naprzód wszystkie pola czarne, a potem — nie odrywając ołówka — przejechać po polach białych, tworząc podobną do poprzedniej figurę z linii równoległych.

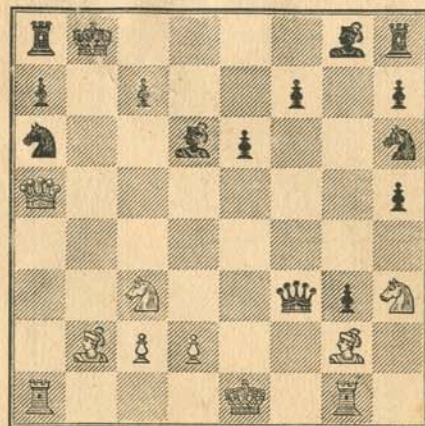
IV.

Powyższe figury oznaczają pewne litery, z których — po dodaniu w odpowiednich miejscach brakujących samogłosek — należy utworzyć dwa zdania w formie pytania i odpowiedzi.

(Dla rozumiejących grę w szachy.)

V.

Czy można z powyższego ustawienia figur wnieść, że w tym układzie na szachownicy widoczny jest dla każdego — mat?

ROZWIĄZANIA.

Liczby z gwiazdką * oznaczają zagadki, ułożone przez wydawcę.

ZAGADKI,

CZEŚĆ I.

1. Kaczka.
2. Krowa.
3. Zegar.
4. Lichtarz.
5. Pies.
- 6*. Kogut.
- 7*. Lampa.
- 8*. Rękawiczka.
9. Kot.
- 10*. Koń.
11. Wół.
12. Osieł.
13. Cukier.
14. Kukułka.
15. Jaskółka.
16. Wilk.
17. Owca.
18. Żaba.
19. Sowa.
20. Indyk.
21. Ślimak.

22. Ćma.
23. Trzewik.
24. Woźnica.
25. Las.
- 26*. Woda.
- 27*. Słońce.
28. Matka.
29. Serce.
30. Jeź.
31. Cebula.
32. Trawa.

CZEŚĆ II.

33. Świderek.
- 34*. Ryba.
35. Złoto.
36. Kret.
37. Laska.
38. Łóżko.
39. Nożyczki.
- 40*. Dym.
41. Płatek śniegu.
42. Drzewa liściaste.
43. Motyl.

44. Piłka.
- 45*. Koza.
46. Pająk.
- 47*. Księżyc.
48. Choinka wigilijna.
49. Świnia.
- 50*. Ryba.
51. Wiśnia.
52. Grzyb.
53. Żaba.
54. Sól.
- 55*. Młyn.
56. Rok, 12 miesięcy, 4 tygodnie, 7 dni, dzień i noc.
57. Bryczka.
58. Poduszka.
59. Poduszczyk na igły.
60. Żółw.
61. Laska.
62. Kosa (siekiera).
63. Piła.
64. Wiadro u studni.
65. Garnek.
66. Dzban. (Kurek od wodociągu).
67. Świeca.
68. Zamek. (Zapora).
69. Echo.
70. Oczy.
71. Słońce.
72. Cebula.
73. Rzeka.
- 74*. Księżyc.
- 75*. Drzewo. (Las).
76. Klucz.
- 77*. Ogień.
- 78*. Dzwon.
- 79*. Cień.
- 80*. Chleb i jego rodowód.
81. Dzwonek — dzwonek.
82. Rak.
83. Pilnik.
84. Miecz.
85. Młyn wiatrowy.
86. Para wodna.
- 87*. Koza — koza.
- 88*. Litery drukowane.
89. Piec.
- 90*. Dzień i noc.
91. Księżyc.
92. Język.
- 93*. Zaraz.
94. Głód.
95. Cukier.
96. Kawa.
97. Żóraw — żóraw.
98. Pączek smażony.
- 99*. Księżyc i gwiazdy.
- 100*. Włosy na głowie.
101. Piwnica.
102. Pracznia.
103. Pieczęć z laku.
- 104*. Waza — waza.
105. Trumna.
106. Drzwi dwuskrzydłowe.
107. Upór.
108. Lód.
109. Kos, kot, koń.
110. Perła.
- 111*. Zamek — zamek.
- 112*. Sokół — sokół.
- 113*. Róża, - Róża, - róża.
- 114*. Babka, - babka, - babka.
- 115*. Wapno.
- 116*. Latarnia.
- 117*. Morskie Oko.
118. Stryj.
119. Buda — buda.
120. Hotentoci.
121. Łokietek.
122. Kozieł — kozieł.
123. Czerwone Morze, laska Mojżesza, Izraelici, woj-sko Faraona.
- 124*. Zęby.

ZAGADKI LUDOWE, 162.

CZEŚĆ I.

125. Kaczka.
126. Kapusta.
127. Jabłko.
128. Wiśnia.
129. Cień.
130. Oczy.
131. Koła u wozu.
132. Zamek. (Zapora).
133. Osieł.
134. Jaje.
135. Język.
136. Pająk i pajęczyna.
137. Mróz.
138. Pokrzywa.
139. Chmury.
140. Osa.
141. Poduszka.
142. Główka maku.
143. Rzepa.
144. Deszcz.

CZEŚĆ II.

145. Noc i dzień.
146. Rosa.
147. Cztery pory roku.
148. Ser.
149. Cień.
150. Skrzypce.
151. Buty z cielęcej skóry.
152. Naparstek.
153. Oset.
154. Droga.
155. Laska.
156. Sól.
157. Krowa.
158. Rdza.
159. Basy.
160. Kołyska.
161. Fasola. (Chmiel).

- Kupił igłę, a w domu ją nawłócił.
163. Jedzie na łodzi, śmiga wędką, łowi rybę, je mięso ryby, rzuca ości.
164. Kupił świecę i zaświecił ją w domu.
165. Dzwon.
166. Słup graniczny.
167. Marchew.
168. Kominiarz na dachu.
169. Pajęczyna.
170. Pstrokata krowa.

KRÓTKIE ZAGADKI
i PODCHWYTNIKI.

CZEŚĆ I.

171. Bawełna.
172. Buraki.
173. Malina.
174. Sałata.
175. Porzeczka.
176. Okoń.
177. Mokre.
178. Gdy jest pełna.
179. Namalowany.
180. Ślepy.
181. Pies. (Wiatr).
182. Okrągłego.
183. Nazwę.
184. Gdy jest dzieckiem.
185. Gdy są już otwarte.
186. Gdy jest próżna.
187. Gdy jest zmarznięta.
188. Koguci.
189. Szyby.
190. W szpilkowym, bo są same szpilki.
191. Kotka.
192. Powieki.
193. Pokrzywa.

194. Echo.
195. Ślimak.
196. Droga.
197. Siostra.
198. Rok, 12 miesięcy, 4 tygodnie, 7 dni.
199. Ten z I. pietra, bo prędzej spadnie.
200. Orzechy i ich skorupy.
201. Gdy jest zamarznięta.
202. Gdy wygląda przez okno na ulicę.
203. Gradowych.
204. Plaster miodu.
205*. Pantofel.
206. Winograd.
207. Stołek i t. p.

CZEŚĆ II.

208. Minogi.
209. Kawafek.
210. Kacapy.
211. Szkorbut.
212. Oficera austriackiego.
213. Przeciwnie, Kain zabił Abła.
214. Litera y (lub a).
215. Jedno, bo drugie już nie będzie na czczo.
216. Piekarza.
217. Morskie Oko.
218. Nigdzie, bo rodzinę robią z winogron.
219. Nigdy, bo siana się nie kosi, tylko trawę.
220. Mleczną na niebie.
221. Litera a.
222. Sześć.
223. Gdy milczy.
224. W Pacanowie, bo tam i kozy kuli.
225. Żle, bo $5 + 6 = 11$.
226. Woda, bo może obracać młyńskie koła.
227. Gdy już wszystko ma.
228. Maj, bo ma tylko 3 litery.
229. W lutym, bo ma najmniej dni.
230. Ani jedno, bo same nie wchodzi, tylko trzeba je wsypać.
231. Bydło.
232. Gdy spi na kamieniu.
233. Bo nie ma w tyle oczu.
234. Aby im służyły do nakrycia głowy.
235*. Jar — raj.
236. Po żniwie.
237. Na języku.
238. Gdy jest na obrazku.
239. Bo ogon, jako mniejszy, nie może psem ruszać.
240. Na różnie.
241. Jednooki, bo on widzi u dobrze widzącego dwoje oczu, a ten u niego tylko jedno.
242*. Trzydziestego kwietnia, bo kwiecień jest czwartym miesiącem w roku.
243. Kora.
244. Żebraczy.
245*. W Samborze, bo jest sam bór.
246*. Stryj, bo skoro jest stryjem nie może być macocha.
247. Pięć palców.
248. Do rajskich.
249. Litera t.
250. Ceber.
251*. Pan-tofel.

252*. Zakopane.	285. Litera ś.
253*. Zgniła Lipa, (dopływ Dniestru).	286. Jego szkielet.
254*. W Brodach (są włosy).	287*. Łódź.
255*. Słoń, bo zawsze chodzi z trąbą.	288. Morska.
256. Powietrze i woda.	289. Dóń.
257*. Prześcierało.	290. Z kart.
258. Straconego czasu.	291. Zapewne dlatego, że wynalazł go Schwarz.
259*. Stryj.	292. Bałwan.
260. Osłica.	293. Szpilkowe.
261. Cienia.	294. Łoże rzeki.
262. Koło.	295. Woda w oczach, łyż.
263. Na mapach.	296. Król w kartach.
264. Rytownicy.	297. Sądny dzień.
265. Ci, co na parterze, gdy mieszkamy na piętrze.	298*. Wziąć drugi stołek i podnieść nogami do góry.
266. Kłamstwo.	299*. Przesąd.
267. Dwóch natrętów.	300*. W sali gimnastycznej.
268. Myśl.	
269. Drugiego stycznia.	
270. Piórka z ptaka.	
271. Ile skóra obejmuje.	
272. Dwóch, a pojechali po lak.	
273. Po linie, gdy go zje.	301. Kaczka.
274. Kominiarz.	302. Piłka.
275. Bo ich jest zawsze więcej.	303. Mazgaj.
276*. W tem miejscu, gdzie teraz stoisz, a jeżeli nie wierzysz, to zmierz.	304. Mama.
277*. Sokół (gimnastyk).	305. Słońce.
278. Bo od początku były same dziewczęta.	306. Słońce.
279. Bo las do niej przylecieć nie może.	307. Jagody.
280. Adam.	308. Bławatek.
281. Żona Lota.	309. Niebo.
282. Bo tylko raz przychodzi.	310. Anna.
283. Starość.	311. Oko.
284*. Gdyż boją się, aby nie zaginęła.	312. Bób.
	313. Słońce.
	314. Sos.
	315. Lewkonie.
	316. Kos.
	317. Kielbasy.
	318. Kawka.

**SZARADY
(ZGŁOSÓWKI).**

CZEŚĆ I.

319. Maliny.	360. Tulipany.
320. Buraki.	361. Panorama.
321. Buraki.	362. Krzywoszewski.
322*. Stokrótką.	363. Ko-ko-sza.
323*. Gramatyka.	
324*. Kociołek.	
325*. Kakao.	

**LOGOGRYFY,
GŁOSÓWKI,**

CZEŚĆ II.	
326. Kocham cię.	364. Lis — list.
327. Krata.	365. Kosz, kot, kos, kort, koń, koc.
328. Wylew.	366. Dwór — wór.
329*. Jesień.	367. Żak, tak, hak, jak, sak, lak, mak.
330. Niestatek.	368. Bób — bóbr.
331*. Nie powiem.	369. Kół, wół, dóń, pół, stół.
332. Olej.	370. Krok — rok.
333. Tarka — katar.	371. Kosa — osa.
334. Szachraj.	372. Bruk, — druk, — kruk, mruk.
335. Kapa — paka.	373. Mrok — rok.
336. Barany.	374. Bas, - pas, - las, - czas.
337. Adam.	375. Bój, - rój, - łój, - stój.
338. Cytryna.	376. Lew, — lek.
339. Karabin.	377. Kule, — ule.
340. Kotara.	378. Kat, — kąć, — kit.
341. Pasterka.	379. Litera a.
342. Kalarepa.	380. Litera r.
343*. Jesienie.	
344*. Myśliwy.	
345*. Napoleon.	
346*. Szarada.	
347*. Szalenięc.	
348*. Wielkanoc.	
349. Karabela.	
350. Cietrzewie.	
351. Sekret.	
352. Balkonik.	
353. Bułanki.	
354. Topola.	
355. Wiewiórki.	
356. Pisanki.	
357. Malaga.	
358. Stołeczek.	
359. Morele.	

DOMYSLNIKI.

CZEŚĆ I.

381*. ... kuje.
382*. ... palców.
383*. ... skóry.
384*. ... praczka.
385*. ... żyje.
386*. ... pyta.
387*. ... wiele.
388*. ... kraju.
389*. ... radosna.
390*. ... łąki.
391*. ... doktora.
392. ... biegała ... jadia.

393. ... trzepotała ... była. 396. ...dzieje... stoi... zago-
 394. ...roboty ... myślenia. nie...zboże... odmawiają.
 395. ... jadła ... dała ... mama ... mały ... jadła.
 397*. ... kuka ... puka.
 398*. ... piekarz ... lekarz ... aptekarz.
 399*. Włosy, głosy, kłosy, nosy, bosa, kosa, rosy.
 400*. Ryby, garnki, listy, książki, rolę, organach.
 401*. Pierze, piecze, kuje, robi, ciągnie, lepi, świeci, pachnie,
 leży, pada, uczy się, boi się, myje się, wylaził, rozdarł.
 402*. Stolarz, murarz, szklarz, malarz, myśliwy, uczeń, ka-
 mieniarz, cieśla, introligator, rybak, bednarz, nie-
 dziela, jabłka.

CZEŚĆ II.

- 403*. (Rozwiązanie w tekście.)
 404*. a) Jaka praca, taka płaca.
 b) Bez pracy nie będzie kołaczy.
 c) Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje.
 d) Kto na ciebie kamieniem, ty na niego chlebem.
 e) Gdyby kózka nie skakała, toby nóżki nie złamała.
 f) Paluszek i główka, to szkolna wymówka.
 g) Z jakim się wdajesz, takim się stajesz.
 h) Przymawia kociel garnkowi, a sam dobrze smoli.
 i) Mama, baba, jaja, kaleka, starosta, zaraza, wy-
 lewy, wystawy, katanka, zamarza.
 405*. a) Jaka praca, taka płaca.
 b) Kto pod kim dołki kopie, sam w nie wpada.
 c) Natura wilka do lasu ciągnie.
 406*. a) Jedzie, jedzie rycerz zbrojny,
 Wraca do dom z długiej wojny;
 Suknia jego pokrwawiona,
 Szabla jego wyszczerbiona.
 Wita syna ojciec stary,
 Siostry mu wynoszą dary.
 Cieszą się nim bracia mili
 I sąsiedzi się cieszyli.
 407*. a) Krakowiaczek ci ja,
 W Krakowie się rodził,
 Szczęść latek mi było,
 Do szkołym już chodził.
 b) Cudze chwalicie,
 Swego nie znacie,

Sami nie wiecie,
 Co posiadacie.

- c) Szlachetne zdrowie, Jako smakujesz,
 Nikt się nie dowie, Aż się zepsujesz.
- d) »Ja nie z soli ani z roli, ale z tego co mię boli,
 urosłem.«
- e) »Przybyłem, zobaczyłem, a Bóg zwyciężył« (W po-
 wyższych zdaniach przemieniono litery według
 następującego klucza: »Kowale będą tu syci.«)
- f) »Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa.«
- g) »Wojna wydana, wysłać wojsko na granice«,
 (W przykładach f) i g) zamieniono litery na od-
 powiednie cyfry według kolejnego następstwa 25
 liter alfabetu.
- 408*. »Wygraliśmy 71.410, nasz współnik 21.410, Müller
 8535, ciotka 6101 (koron).«
- 409*. a) »Nieprzyjaciele czyhają na twoją zgubę.« (Krypto-
 gram ten powstał w ten sposób, że każdą literę
 powyższego zdania zastąpiono dwiema innymi li-
 terami, wziętymi z klucza. Tak n p. pierwszą
 literę n zastąpiono M, O, bo obie te litery ozna-
 czają końce ramion kąta prostego, wychodzących
 z punktu n. Tak samo następną literę i zastąpiono
 literami K, I, jako literami z punktów końcowych
 utworzonego nowego kąta prostego.) W razie uży-
 cia tego klucza do tajnej korespondencji obie
 strony muszą mieć następującą tabelkę sekretnych
 liter:

	K	L	M	S
A	a	b	c	d
E	e	f	g	h
I	i	j	k	l
O	ł	m	n	o
U	p	r	s	t
Y	u	w	y	z

Sprostowanie. W tym przykładzie na str. 59 pierwszy
 wyraz ma brzmieć: Mokikekulusymylikamakikesike.

- b) »Pieniądże schowane w ogrodzie pod kamieniem.«
(Postępowanie jak w przykładzie powyższym).

	b	d	n	s	t
i	a	b	c	d	e
u	f	g	h	i	j
o	k	l	ł	m	n
a	o	p	r	s	t
e	u	w	x	y	z

- c) »Chcesz znaleźć klucz do tego pisma, czytaj litery tak, że każda z nich uważać będziesz za poprzedzającą w alfabecie.«
410. a) Cadik opowiadał, że gdy ujrzał na ziemi świeże ślady kopyt końskich, zauważył zaraz, iż ten koń ma chód wielbłądzi. O srebrnych podkowach wnosi ze śladu srebra, jaki ten koń zostawił na kamieniu probierczym, który przypadkiem przygniótł swoją podkową. Niedaleko od tego miejsca dostrzegł na ciernistym krzaku biały, półtora łokcia długi włos z ogona końskiego, z czego znów wnosi, że koń lub przynajmniej jego ogon jest maści siwej. Nareszcie z oddalenia od ziemi liści dzikich krzewów, z których koń w biegu stracił rośnię, wnosi o jego wysokości. Król zdumiony bystrością umysłu Cadika, zamianował go wielkim wezyrem, jak o tem Voltaire opowiada.
- b*) Portyer hotelowy mówił: »Gdy przedwczoraj wieczór znosiłem z wózka rzeczy tego pana, zauważyłem, że wyjął on z kieszeni dziennik »Nowa Reforma«, z którego zwieszała się przedarta opaska. Kawałek tej opaski znalazłem na progu jego pokoju. Widziałem także u tego pana papierosy z długim, złotym przyustnikiem. Dwa niedopałki z tych papierosów znalazłem: jeden przed jego pokojem na korytarzu, a drugi kilkanaście kroków poza hotelem w stronie dworca kolejowego. Ręczę więc, że nie poszedł on w góry, ale w prze-

ciwną od nich stronę, na stację kolejową, zapewne do pociągu, odjeżdżającego o tym czasie w kierunku Nowego Sącza. Że pojechał w tę stronę, stwierdzają tutki znalezionych niedopałków papierosów, na których jest wydrukowany adres firmy z Nowego Sącza. Przypuszczam zaś, że ten nagły wyjazd jego z Zakopanego spowodowała jakaś pilna sprawa wekslowa, bo rozstając się ze mną przedwczoraj pytał się, gdzie tu można dostać najbliższych blankietów wekslowych. Zresztą o tem wszystkim możemy wkrótce dowiedzieć się w ten sposób: Wprawdzie nie znamy ani nazwiska ani adresu naszego gościa, ale na znalezionym szczątku opaski dziennika »Nowa Reforma« jest podana liczba bieżąca prenumeraty, pod którą musi być zapisany adres prenumeratora. Otóż można zażądać telefonicznie w ekspedycji »Nowej Reformy« adresu naszego gościa, a potem odnieść się do niego samego lub jego rodziny z zapytaniem, czy jest obecnie w Nowym Sączu«.

Komisarz policji posłuchał trafnej rady roztropnego portyera i za godzinę otrzymał następującą odpowiedź:

»Tak, jestem rzeczywiście u siebie w domu. Wyjechałem nagle na kilka godzin w pilnym interesie, niespodziewana jednak przeszkoda zatrzymała mnie dłużej. Dzisiaj wieczorem wrócę do Zakopanego«.

ANAGRAMY.

(Wyrazy o przestawionych głoskach.)

- 411*. }
412*. } Rozwiązania w tekście.
413*. a) Napoleon Bonaparte, b) Zaleski, c) Zamojski,
a) aptekarz, f) profesor, g) dyrektor, h) malarz,
i) akademik, (w przykładzie na str. 63 ma być: Edm.
A. Kaik), j) fabrykant, d) księgarz.

PALINDROMY.

(Wyrazy czytane wstecz.)

- 414*. Sok, skok, mur, mus, targ, tok, raj, tran, brak, grom, sęk, trop, wół, drab, cap, lin, kark, ład, jad, dar, kara, karuk, tabak, szuter, atom, San, metal, nora, kawon, raki, Suez.

- 415°. Rozwiązanie w tekście.
 416. a) Kobyła ma mały bok.
 b) sos, oko, baba, oto, mam, ono, inni, potop, pochop, zyz, zakaz, anilina.

KONTRASTY LOGICZNE,

czyli przeciwieństwa rzeczy, przymirow i czynności.

- 417°. i 418°. Rozwiązania w tekście.
 419°. Przyjaciół, odwaga, twardy, odejmować, prawda
 Z liter początkowych: »Potop.«

KALEMBURY.

(Igraszki słowne.)

CZEŚĆ I.

- 420°. Myjemy jabłka.
 421°. Myszy jemy codzień.
 422°. Trzymam jabłka w kieszeni.
 423. Jabłonie widzę.
 424. Jakubka szukam.
 425°. Janie, dam ci wina.
 426. Pola Karola.
 427°. Maliny w koszu.
 428. Topole ojciec kupił.
 429. Pawła będzie gonił.
 430. Tonie ten okręt.
 431°. Jagody bardzo lubię.
 432. Okolic swoich nie widzi.
 433°. Strudzony podróżą spoczywał.
 434°. Myśliwy pędzi w lesie.
 435. Przykryty jesteś.
 436. Zuchwały przeskakuje.
 437°. Taka koza Karola.

CZEŚĆ II.

- 438°. Maszty i statek potrzebny.
 439°. Sądy nie bardzo dobre.
 440. Do damy mówili grzecznie.
 441°. Macieja naokoło drzewa.
 442°. Koło wrót przewrócił się.
 443. Ach, jaki smutny karnawał!
 444°. Tło czy obraz w tych ramach?
 445. Jaśnie wielmożny pan.
 446. Zaduszny dzień.
 447. Widziałem obu tych ludzi

448. Materace do sprzedania.
 449°. Odpowiedział żebrak gospodyni.
 450. Odważny Jan czarów się nie bał.
 451. W każdym pokoju zamknięto po dwoje.
 452°. Marysia pod kluczem.
 453°. Masz talerz stary i nieużyteczny.
 454. Polak poszedł bez czapki.
 455. Często chowa na górze, nie na dole.
 456°. Zwiódł Michałka capa.
 457. Żydka rabin niesie.
 458°. Stryj często chowa kielce lwów pod kamień.
 459°. Kiedy tylko odezwie się Tomasz, zawsze zwiedzie.
 460°. Na pełni widać dobrze.
 461°. Chude ma gnaty.
 462. Rano umarła żona wójta, a po południu Gwizdała (umarł).
 463°. Lewkonie przesadził i uciekł przed burzą.
 464°. Chłopakapusty worek.
 465°. Oszukałem cię wczoraj na targu.
 466°. Kulawy leci z kręgielni.
 467°. Nie masło myśliwy kupił.
 468. Janku, twa żona rozrzutna.
 469. Zła pani we dworze.
 470°. Telegrafista przestawił przecinek w odpowiedzi generała w sposób następujący:
 Czekać nie można, — powiesić.

SYNONIMY.

(Blizkoznaczniki).

CZEŚĆ I i II.

- 471°. i 472°. (Rozwiązania w tekście).

HOMONIMY.

(Dwuznaczniki).

CZEŚĆ I i II.

- 473°. i 474°. (Rozwiązania w tekście).

PORÓWNIANIA.

- 475°. (Rozwiązania w tekście).

GODŁA I SYMBOLE.

- 476*. i 477*. (Rozwiązania w tekście.)
 478*. Kądział — zwierciadło, zajęcza skórka — bojaźliwość,
 sznur — odebranie sobie życia przez powieszenie.

AKROSTYCHY.

- 479*. Orzeł, rak, koń, arab, niedźwiedz. Akrostych: Orkan.
 480*. Praca, Italia, osieł, tchórz, rydel, sioło. koń, auto-
 mobil, rozum, gaik, areszt. Akrostych: Piotr Skarga.
 581*. Uczta, cetnar, interes, echo, kolacya, armata, je-
 lita. Akrostych: Uciekaj!

PRZENOŚNIE, WYRAŻENIA OBRAZOWE.

- 482*. (Rozwiązania w tekście).

PYTANIA PRAKTYCZNE.

- 483*. Podzieliłbyś je pomiędzy braci, siostry i domowni-
 ków, a resztę schowałbyś na później.
 484*. Może być na to wiele trafnych odpowiedzi.
 485*. Odpowiedziałbyś, że to wszystko jedno.
 486*. Podziękowałbyś, ale nie piłbyś, bo dzieciom wódka
 szkodzi.
 487*. Nie wziąłbyś żadnego, bo jedno i drugie nic niewarte.
 488*. Może być na to wiele dobrych odpowiedzi.
 489*. Tak samo.
 490*. Odmówiłbyś, bo taka jazda jest bardzo niebezpieczna.
 491*. Wystarczyłoby odskoczyć na bok, bo koń za tobą
 nie pójdzie.
 492*. Może być wiele trafnych odpowiedzi.
 493*. Oddałbyś go rodzicom, a ci poszukaliby właściciela.
 494*. Gdybyś nie mógł sam znaleźć lub przy pomocy
 innych ludzi, rodzice postaraliby się o to, aby twoją
 zgubę ogłoszono plakatami po rogach ulic lub inse-
 ratami w gazetach.
 495*. Czekalbyś, aż zleci niżej, a wtedy oblałbyś go wodą
 lub złapał do siatki na motyle.
 496*. Nie biegłbyś za nim, bo tymczasem inni jemu po-
 dobní mogliby pozbierać wszystkie pieniądze.
 497*. Prosiłbyś rybaka, aby popłynął za nim łodzią, ale pod
 żadnym warunkiem sam nie wszedłbyś za nim do wody.

- 498*. Wezwałbyś ludzi krzykiem, aby go schwytali, a gdyby
 to nie pomogło, prosiłbyś kogoś, aby ci przyniesiono
 z domu inne ubranie.
 499*. Zaprowadziłbyś go do swoich rodziców lub do po-
 licyi, aby się tam przekonano, czy ten woreczek
 jest w istocie jego własnością.
 500*. Krzyczałbyś i dawałbyś z daleka woźnicy znaki,
 a gdyby był jeszcze czas, sam usunąłbyś dziecko
 z drogi.
 501*. Zająłbyś się ze starszemi dziećmi ratunkiem, a młod-
 szym dzieciom kazałbyś wołać ludzi na ratunek.
 502*. Goniłbyś za nim i wzywał ludzi, aby go złapano.
 503*. Poszedłbyś do biura naczelnika stacyi i tu czekał-
 byś na powrót rodziców, albo na telefoniczną od-
 nich wiadomość.
 504*. Naprzód starałbyś się sprawdzić, czy naprawdę po-
 wstał pożar, a gdyby tak było, nie cisnąłbyś się
 z tłumem ludzi do głównych drzwi, bo mogliby cię
 tam zadusić, ale szukałbyś bocznego wyjścia.
 505*. Wszedłbyś do najbliższego domu i prosiłbyś, aby
 cię odwieziono do domu.
 506*. Próbowałbyś naprzód przypomnieć sobie, którą drogą
 szedłeś, i tą drogą szedłbyś prosto, nie zmieniając kie-
 runku i od czasu do czasu wołając »hop, hop!« na ludzi.
 507*. Powiadają, że w takim razie najlepiej położyć się
 na ziemi i udawać nieżywego.
 508*. Ominąłbyś je zdala z wielką ostrożnością, gdybyś ich
 bowiem dotknął, mógłbyś ponieść śmierć na miejscu.
 509*. Napiłbyś się w trzech krótkich odstępach czasu trzy
 razy po łyku wody.
 510*. Gdyby w pobliżu nie było domu, do którego mógł-
 byś się schronić, schowałbyś się tak w rowie lub za-
 głębieniu jakim, abys nie był najwyższym punktem
 na tem polu.
 511*. Przywołałbyś kogoś starszego na pomoc, a równocze-
 śnie sam próbowałbyś przywrócić mu przytomność,
 rozbierając odzież pod szyją i na piersiach, skrapiając
 mu twarz wodą, a przedewszystkiem chroniąc go od
 uderzenia głową o twardą ziemię przy upadku.
 512*. Postarałbyś się o przeniesienie tego człowieka do ja-
 kiej chłodnej izby lub sieni, a następnie nacierałbyś
 jego ciało śniegiem albo zlewałbyś je zimną wodą, do-
 póki nie dałby znaku życia.

- 513*. Przedewszystkiem podwiązałbyś silnie nogę (lub rękę) powyżej rany a następnie natarłbyś ranę octem, alkoholem albo solą, a gdyby nie było lekarza pod ręką, postarałbyś się o to, aby ranę wypalić rozpalonem żelazem.
- 514*. Wniósłbyś go jak najprędzej przy pomocy innych ludzi do innego pokoju lub przynajmniej otworzyłbyś szybko wszystkie okna i drzwi tego pokoju, aby wpuścić doń świeżego powietrza. Równocześnie posłałbyś po lekarza.
- 515*. Oparłbyś się całą siłą woli tej pokusie, bo taki sen sprowadziłby śmierć.
- 516*. Owinąłbyś całe jej ciało kocem, kołdrą, ciężką chustką lub czemś podobnem, aby płomień przydusić.
- 517*. Dałbyś o tem znać dozorczy cmentarza, bo głos ten mógłby pochodzić od człowieka pozornie zmarłego, który się teraz w grobie obudził.
- 518*. Obudziłbyś kogoś starszego, któryby zaopiekował się tym biednym lunatykiem, ale pod żadnym warunkiem nie wołałbyś nań, bo, przebudziwszy się nagle, mógłby spaść z dachu.
- 519*. Rozpaliłbyś wielki ogień, gdyż drapieżne zwierzęta boją się światła i ognia.
- 520*. Poczekałbyś w tem miejscu do świtu, gdyż idąc w nocy po omacku, mógłbyś łatwo uleźć nieszczęściu.
- 521*. Wezwałbyś szybko rodziców lub sąsiadów, aby go schwytali lub spłoszyli.
- 522*. Podziękowałbyś pięknie za dobre chęci, ale nie dałbyś pakunku obcemu człowiekowi, którego zamiarów nie znasz.
- 423*. Nie wydałbyś okrycia, lecz kazałbyś przyjść wtenczas, gdy matka będzie w domu.
- 524*. Poszedłbyś do urzędu policyjnego z prośbą, aby zażądano od twoich rodziców przysłania pieniędzy drogą telegraficzną na podróż.
- 525*. Na to może być wiele trafnych odpowiedzi.
- 526*. Nie przyjąłbyś zaproszenia, dopóki rodzice nie pozwoliliby na to.
- 527*. Wziął z ogniska kawałek niedopalonego węgla i pokryjomu napisał na chusteczce od nosa następujące słowa: »Uprowadzili mię cyganie do lasu w kierunku N... Kto znajdzie tę chusteczkę, błagam go, niech da znać o mnie moim rodzicom w X...« Chusteczkę z tą

wiadomością upuścił niespostrzeżenie w miejscu, gdzie się drogi krzyżowały, a kobiety, niosące mleko do miasta, wyczytawszy tę niezwykłą wiadomość, zaniósły ją bezwzględnie stroskanym rodzicom zaginionego chłopca, którzy niebawem z żandarmami dogonili cyganów i odebrali im chłopca.

- 528*. Otrzymałszy od Aryadny kłębek nici, Tezeusz jeden koniec uwiązał u drzwi wchodowych. Za tą nicią wracając, szczęśliwie wyszedł z labiryntu.
- 529*. Wyciągnął z kościoła całą linkę, przywiązaną do sygnaturki na wieży, przywiązał ją mocno do belki, porobił na sznurze węzły i spuścił się po nich na dół bez szwanku.
- 530*. Spostrzegłszy ukrytego pod łóżkiem człowieka, udała, że go nie widzi; swobodnie wyszła do drugiego pokoju, zamykając szybko za sobą drzwi na klucz, poczem wezwała na pomoc sąsiadów, którzy zbrodniarza ujęli.
- 531*. Kazał się zaprowadzić policyjnowi na policyję, rozmawiając z nim na migi. Po upływie paru godzin ojciec jego przybył także na policyję, aby prosić o pomoc przy poszukiwaniu zaginionego chłopca i zastał go tu niespodzianie.
- 532*. Urządzono zmyślony pogrzeb, dowódca położył się w trumnie, a towarzysze jego poprzebierani za służbę kościelną i księży, oraz drużynę pogrzebową, wyszli bez przeszkody w kierunku cmentarza, leżącego już poza rogatkami miasta.
- 533*. Siostrzenica zatoczyła ręką koło, obejmując niem kasę ogniotrwałą, pałac i oba ogrody wujaszka i mówiąc równocześnie tylko jedno słowo: »moje«. Na to uśmiechnął się dziwak i także jednym słowem »twoje« oddał jej to wszystko na własność.
(Zdarzenie prawdziwe).

ŁAMIGŁÓWKI.

536.

r	a	k	i
a	r	a	k
k	a	r	a
i	k	a	r

- 534*. Cztery razy.
535*. Sos, osa, Sas.

537*

P	O	T	O	P
O	O	★	O	O
T	★	T	★	T
O	O	★	O	O
P	O	T	O	P

538.

f	a	l	a
a	m	e	n
L	e	o	n
A	n	n	a

539.

t	r	a	n
r	a	n	o
a	n	y	ż
n	o	ż	e

540.

ł	a	w	a
A	z	o	r
w	o	d	a
A	r	a	b

541.

s	o	w	a
o	z	o	r
w	o	s	k
a	r	k	a

542. Adam Mickiewicz.
543. Józef Ignacy Kraszewski.
544. Pogoda od Boga.
545*. Sto i.

546*. Gdy srogo
Lew ogo
nem rusza,
To w krzaku
Podskaku
je dusza.

548*. e j
l e j
o l e j
k o l e j

549*. r a j
j a
k r a
r a k
a j
k r a j

547. J
ł a d
r a n n y
M o r S z y n
S w a w o l n i k
J a n S o b i e s k i
n i e m i e c k i
t e l e f o n
s o s n a
o k o
i

550*. Należy czytać zawsze od strony prawej ku lewej, idąc od dołu do góry. Bajeczka brzmi:
»Czego płaczesz?« starym mówił czyżyk młody —
»Masz teraz w klatce lepsze niż w polu wygody«,
»Tyś w niej zrodzon,« — rzekł stary — przeto ci
[wybaczę,
»Jam był wolny, dziś w klatce i dlatego płacę«.

551.

m	a	r	z	e	c
H	a	l	i	n	a
F	e	l	i	k	s
L	i	p	i	e	c
J	o	a	n	n	a
K	a	n	a	p	a

ZAGADKI RACHUNKOWE I FIGIELKI GEOMETRYCZNE.

552. Zostało 5, gdyż ani jednej przecież nie usunięto.
553. Zostało 4, gdyż reszta uciekła.
554. Były tylko 3 osoby, t. j. brat, siostra i jej mąż.
555. Był dziadek, syn jego i wnuk, za tem dwóch ojców i dwóch synów.
556. Na całe lato, bo zanim wróci w miejsce, na którym trawę wyjadł, tymczasem trawa tam podrośnie.
557. Naturalnie w tym samym czasie.
558. Oczywiście tylko 2 halerze, ale gdy ktoś z powagą i nagle wypowie to zagadnienie, to niekiedy nawet starsze dziecko zagapi się i nie da przytomnej odpowiedzi.
559. Zagadnienie to należy tak rozumieć:
Mam dziesięć palców,
u każdej mej ręki pięć,
dwadzieścia u nóg i rąk wypadnie.

560.
$$\frac{VII}{III}$$

561.
$$\frac{XX}{88}$$

$$\frac{22}{22}$$

562.
$$\begin{array}{r} 12,345.679 \times 9 \\ \hline 111,111.111 \end{array}$$

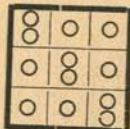
563. Cztery koty.

564.

V III
Λ III

Potem dolną połowę usunąć.

565. a)

b)

4	9	2
3	5	7
8	1	6

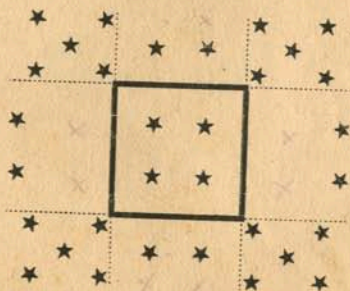
566.

1	2	3	4	5	6	7
31	29	27	25	23	21	19
1	2	3	4	5	6	7

567.

		1		
	4	9	2	
7	3	5	7	3
	8	1	6	
		9		

568.

569.

3	6	7	6	3
6				6
7				7
6				6
3	6	7	6	3

4	6	5	6	4
6				6
5				5
6				6
4	6	5	6	4

Ustawienie 88 żołnierzy po pierwszym szturmie.

Ustawienie 84 żołnierzy po drugim szturmie.

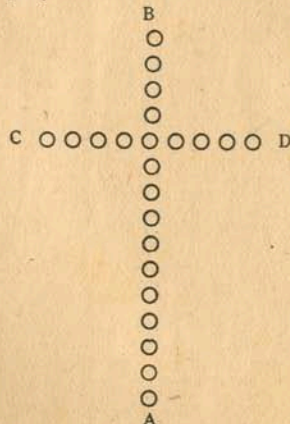
5	6	3	6	5
6				6
3				3
6				6
5	6	3	6	5

Ustawienie 80 żołnierzy po trzecim szturmie.

570.

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15

571. Mąż tej pani usunął jeden dyament przy b. i jeden przy d. zaś ostatni przy c. zabrał i wprawił go pod pierwszy przy a.

572*. Rachunek swój żartowniś ten przedstawił następująco :

$$+ 100 + 90 + 80 + 70 + 60 + 50 + 40 + 30 + 20 + 10$$

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,

$$0 - 10 - 20 - 30 - 40 - 50 - 60 - 70 - 80 - 90 - 100$$

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21.

Dowodził więc żartobliwie, że fotografowi należy się za pierwszych 10 fotografii ogółem 5 K. 50, a ponieważ jedenastą ma otrzymać darmo, każdą zaś następną o 10 h. taniej, więc fotograf powinien mu dopłacić do 11 dalszych fotografii także 5 K. 70 h., czyli że nie ma nic do płacenia. Oczywiście fotograf nie zgodził się na to i tylko darował mu ostatnich 11 fotografii.

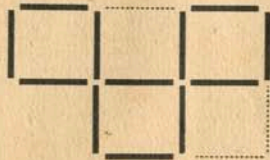
573. Gdyby był bowiem trzymał błazna na tych warunkach dalej i to już 15 dnia musiałby dać 16.384 groszy, a 30 dnia 276.881.152 groszy.

574. Szewc stracił tylko banknot dziesięciorublowy, który spalił.

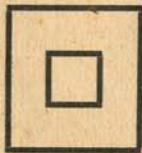
575*. Zdanie to można przeczytać w różne sposoby 45.760 razy, gdyby zatem czytanie tego zdania trwało zaledwie sekundę, to czytanie do końca tej liczby trwałoby 12 godzin 42 minuty i 40 sekund.

576. Ogółem 1024 razy.

577.

Należy odjąć trzy zapałki kropkami oznaczone.

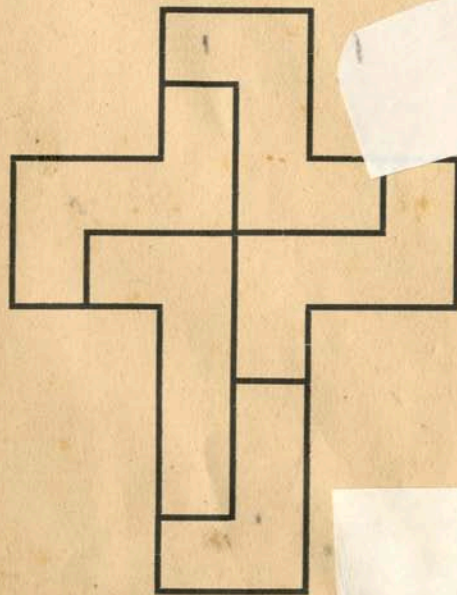

578.

579. Z trzech zapałek tworzy się na stole trójkąt, a trzy stawia się ukośnie do góry tak, aby powstała piramida czworosieczna.

580. Odcina się zapałkami cztery rogi stołu lub ćwiartki papieru; w ten sposób powstają cztery trójkąty, z których każdy ma jedną zapałkę za bok trzeci.

581.

582*. Wyraz anilina można przeczytać 80 razy w prostym i kątowych kierunkach.

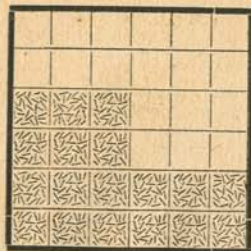
583. Rozpocząć rysunek od punktu 1, z którego należy iść w prawo do punktu 2, potem do punktu 3 i tak kolejno aż do punktu 9, skąd się wyszło.

584. Trzeba nożyczkami ciąć, idąc kolejno od punktu 1 do 2, 3, 4, 5 i 6, a odcięte dwie połowy złożyć w następujący sposób:

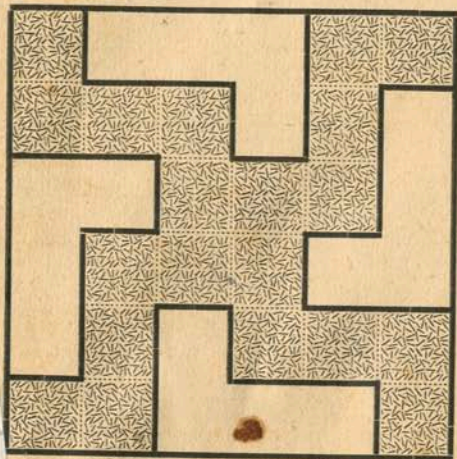
Zagadki.

10

585.

ej wskazanej tabeli wziąć pierwszą liczbę, te liczby dodać do siebie, a suma ich będzie właśnie tą pomysłaną liczbą.

l przewiózł na drugą stronę kozę i kosz kapusty, a kosz kapusty zabrał napowrót. z drugi, przewiózł lisa wraz z koszem jarząbek, z powiedział tak: »Pan, pani i jeden jarząbek, ; panicz, panienska i jeden jarząbek, to znowu westarz i 2 jarząbki, to także troje«.

594. Wyszukać najdogodniejszy punkt do rozpoczęcia rysunku i posuwać się według wzoru w jednym kierunku aż do końca.

REBUSY.

Zagadki obrazkowe.

(Rysunki Fr. Wójcika).

- 595*. Trzymam jabłka w koszyku.
 596*. Na stole stoi waza.
 597*. Kapelusz wisi na haku.
 598*. Paweł otrzyma nagrodę.
 599*. Koło domu stoi chłopiec i trzyma kota na ręce.
 600*. Odwaga zdobi żołnierza.
 601*. Owce pasą się koło stodoły.
 602*. Trzymaj lejce w obu rękach.
 603*. Jadamy grzyby w lecie.
 604*. Kobieta ma sery na półce.
 605. Barbara kupiła stoczek na drzewko.
 606*. Szkoła podaje naukę dla serca i głowy.
 607*. Przez psy wilk nie utyje.
 608*. Nagroda zawisała od pilności.
 609*. Czy nie ma w księgarni gramatyki języka węgierskiego?
 610*. Bajczarka to maszynka do gadania.
 611*. Wysokie progi na moje nogi.
 612*. Złapał Kozak Tatarzyna a Tatarzyn za łeb trzyma.
 613*. Wiara ojców to podwalina obyczajów.
 614*. Nie pytaj nikt o pośrednika, jeżeli chcesz działać wedle litościwego serca.
 615*. Nauka, praca, rozważa to Polaka mienie ustala. (Rysunek R. O.).

OBRAZKI W OBRAZKACH.

(Rysunki i kompozycja Fr. Wójcika).

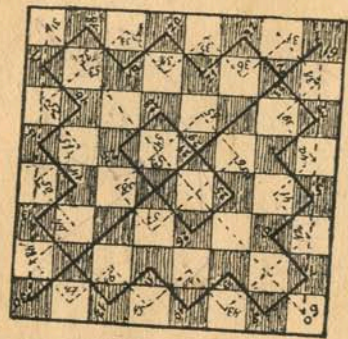
616. Odwróć obrazek do góry nogami.
 617. Tak samo.
 618. Z lewej strony pod wierzba.
 619. Z prawej strony między stołem a krzesłem.
 620. Jeden z prawej strony odwrócony stoi, drugi stoi powyżej niego, trzeci siedzi w środku, a czwarty stoi z lewej strony.

DODATEK.

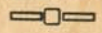
Łamigłówki z szachownicy.

- I. Pewien król wyjechał z królową w odwiedziny do sąsiedniego króla, z którym pragnął zawrzeć zgodę. Oto zbliżają się już do zamku, otoczonego basztami. Na przedzie jadą dwaj dworzanie, potem para koni i król z królową w otoczeniu dworzan, w tyle zaś służba.
- II. Zdradziecki gospodarz zatrzymał podstępnie w zamku parę królewską. Gdy się jednak o tem dowiedzieli wodzowie pojmanego króla, wyruszyli na czele wiernego wojska, aby uwolnić z niewoli swojego pana.
- IIIa. i IIIb. Linie czarne, prowadzące kolejno od liczby 1 do 30 wskazują na tym rysunku kierunek połączenia pól czarnych, co jest przedmiotem zagadnienia IIIa. — Linie zaś kreskowane, poprowadzone na tym samym rysunku od liczby 30 do 61, rozwiązują zagadnienie IIIb.

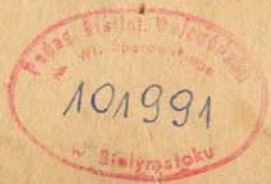

- IV. Pytanie: Król, (litera o), goniec, (litera o), — król, (litera a), skoczek, (litera a), — pionek, (litery i, e), skoczek. Wszystko to razem wzięte tworzy pytanie: Kogo kasa pies? Odpowiedź: Pionek. (litery i, e), skoczek, — król, (litera a), skoczek, (litera a), — pionek, skoczek, (litera a). Razem: Pies kasa psa.
- V. Dla każdego jest tu widoczny »mat«, ułożony z figur szachowych w kształcie liter M A T.

SPIS RZECZY.

	Str.
Przedmowa	5
1. Zagadki. Część I	9
Część II	12
2. Zagadki ludowe. Część I	26
Część II	27
3. Krótkie zagadki i podchwytniki. Część I	31
Część II	33
4. Szarady (Zgłosówki). Część I	39
Część II	41
5. Logogryfy. (Głosówki).	49
6. Domyślniki. Część I	52
Część II	55
7. Anagramy. (Wyrazy o przestawionych głoskach)	62
8. Palindromy. (Wyrazy wstecz czytane)	64
9. Kontrasty logiczne czyli przeciwieństwa rzeczy, przymiotów i czynności	65
10. Kalembury. (Igraszki słowne). Część I	68
Część II	69
11. Synonimy. (Blizkoznaczniki) Część I	71
Część II	72
12. Homonimy. (Dwuznaczniki). Część I	74
Część II	75
13. Porównania	76
14. Godła i symbole	77
15. Akrostychy	82
16. Przenośnie. Wyrażenia obrazowe	84
17. Pytania praktyczne	87

	Str.
18. Łamigłównki	93
19. Zagadki rachunkowe i figielki geometryczne	99
20. Rebusy. (Zagadki w obrazkach).	116
21. Obrazki w obrazkach	119
22. Dodatek. Łamigłównki z szachownicy	120
Rozwiązania	124
Spis rzeczy	149

